

PEDAGÓGUSOK

LAPJA

LXIX. ÉVFOLYAM
APEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2013. JÚNIUS 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

6-7.

ETETÉS

Tény, hogy nem mindegy, mivel etetjük a gyerekeinket, hiszen rövid és hosszú távú egészségük múlik rajta. A zöltség például jó, csak nem mindegy, hogy az a tányérjukba kerül, vagy etetni próbáljuk vele őket. A britek egy olyan weboldalt indítottak, amelyre mindenki beküldheti, hogy milyen zöltségekkel hűlyítették gyerekkorában, vagy ő maga milyen sületlenségeket etetett meg másokkal. Ma már sokak kedvence a vicces, de legalábbis mosolyra készítő bejegyzések halmaza. Csak egy-két példát idézzünk közülük, remélve, hogy olvasóinknak is derűs perceket szerzünk velük.

„Azt gondoltam, a telefonpóznákat és elektromos vezetékeket azért helyezték az utcára, hogy a madarak pihenhessenek rajtuk.”; „Egyszer a medencénkben játszottunk a tesómmal, és észrevettem, hogy az ujjaim lassan összeaszalódnak a vízben. Megkérdeztem őt, hogy ez miért történik, azt mondta, épp most változom át öregasszonnyá. Elbőgtem magam.”; „A nagymamám folyton azzal szívatott, hogy a fekete-fehér foltos tehenek sima tejet adnak, a barnák csokisat, a barna-fehér tarkák pedig epreket. 13 voltam, amikor megtudtam az igazat.”; „Egy időben benyaltam, amit a bátyám mondott a Mona Lisáról: azt állította, azért olyan híres, mert az az egyetlen festmény, amelyen sehol nem mentek ki a vonalból kifestés közben. Tökre elhittem neki.”; „Miután megnéztem a Grease-t, azt hittem, teljesen normális dolog, ha valaki random módon elkezd nyilvánosan énekelni, és a többiek automatikusan csatlakozni fognak hozzá. Többször is megpróbáltam, nem jött be.”

Persze nemcsak a gyerekek, de a felnőttek bornírtsággal való etetése is elég egészségtelen dolog. Ami azt illeti, mégis sokan, sokféle módon próbálkoznak vele, és ebben a helyszínelős, valóság- és valótlanshow-s, jóban-rosszban világban egyre többeknek sikerül is. Mivel az ételenél tartunk, vegyük csak a barackfa esetét a társadalommal. Nem fogadta teljes siker a Nemzeti Összetartozás Napjára írt, barackfáról szóló dalt, egyszerűen sokunknak nem vette be a gyomra. Idézzük egy részletét, hátha nem jutott el mindenkire: „Álmodtam egy barackfáról, ami alatt mindenki táncol, / veled álltam egy hatalmas körben, a puha fűben, a harmatos réten. / A kezeink összeérnek, a talpaink egymásra lépnek, / szemünkben a boldogság fénye ég.” Ezt a talpas dolgot én különösen nehezen tudom megemészteni, mert lelki szemeim előtt azt látom, hogy a póz csupán akkor vehető fel, ha egyikünk a kezén jár, a másikunk pedig akrobatikus ügyességgel rálép. Szóval, ezért kellett bevezetni a mindennapos testnevelést! Így már értem, miért írta egy helyütt Parti Nagy Lajos: „Hol talpaink domborulnak, unokáink kiborulnak.”

Persze, nem mindenki. Balatoni Mónika, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára például az M1 Ma reggel című, június 4-i műsorában kijelentette: „Amikor a szaktárca kiválasztotta a Barackfa című szerzeményt, azt tartotta szem előtt, hogy a dal a nyolc és 12 éves korosztályt célozza meg.” Rendben, én már nem vagyok ennek a korosztálynak a tagja, de talán éppen ezért nem szeretném, ha ezzel a sületlenséggel etetnék őket. Sőt azt sem szeretném, ha bármilyen sületlenséggel etetnék őket, mert én már tudom, mennyire vigyáznunk kell a gyerekeink – és a magunk – testi-lelki egészségére!

Mindenesetre annak, aki kifőzte, hogy ezt a dalt minden diák énekelje el a Nemzeti Összetartozás Napján, szívesen átnyújtok néhány olyan alapvető szabályt, amelynek betartása elemi érdekünk, mert nemcsak gyermekeink, de egész társadalmunk egészségét, fejlődését szolgálja. Először is gondosan kell kiválasztani az alapanyagot. Ami emészthető, abból lehet főzni, ami nem, azt ki kell dobni, bármilyen polcra vagy piacról került is elő. Azután, nem szabad túlzásba esni, a több nem mindig jobb. S végül, a megfelelő tápláléknak változatosnak, teljes értékűnek kell lennie. Romlott viszont semmilyen körülmények között nem lehet!

Millei Ilona

Lapunkat olvashatja
a Pedagógusok Szakszervezete
honlapján: www.pedagogusok.hu

A TARTALOMBÓL:

Magyarországi CIMES-konferencia

A szociális párbeszéd, az érdekegyeztetés valóban nagyon izgalmas és nagyon aktuális. Most különösen, az egész közoktatás átalakítása kapcsán az, és azt gondolom, hogy van mondanivalónk, és elvárásokat is meg tudunk fogalmazni. Nem szeretném megelőlegezni a konferencia summáját, de sajnos azt kell mondanom, hogy ehhez partner is kellene a másik oldalról, akivel az együttműködés látszólagos, de tartalmát illetően egyre nehezebb. (Galló Istvánné, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke) 5. oldal

Beszélgetés Marekné Pintér Arankával a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ első félévéről

A szándék az, hogy az adható juttatásokban egy-egy szemlélet uralkodjon. Én azért nem mondom ki, hogy mindenki kap – vagy nem –, mert az a gazdasági helyzet függvénye. De a szándék, a törekvés pontosan az, hogy ezen átmeneti tanév után egy-egy szabályozás felé mozduljunk el, és igazságosabb tegyük a korábban egyenlőtlen rendszert. (Marekné Pintér Aranka, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ elnöke) 7-8. oldal

Ösztön az életről Kulka Jánossal

Ami igazából ijesztő, és ami Magyarország jövője szempontjából a legaggasztóbb, hogy tényleg sikerült elhítenni három év alatt egy egyébként szerintem egészséges társadalommal, hogy itt tartani kell, itt félni kell, itt lojálisnak kell lenni, itt nem lehet más véleményt hangoztatni. Azért az egy vicc, hogy egy színész elmondja a véleményét, és ettől én lettem Magyarország hőse. Tényleg egy vicc! Szóval, ha belegondol, semmi más nem történt, mint hogy a saját szeretett színházamat és az elmúlt öt évetem valaki megpróbálja minősíthetetlen hangoztatni. Nekem az a furcsa, aki nem emelt szót ez ellen. (Kulka János színművész) 22-23. oldal

Kérdésekre válaszolunk (PL – Jogi útmutató)

A PSZ az árvízkarosultakért

A Pedagógusok Szakszervezete ismét segítségnyújtásra kérte a kollégáit. Felhívást tett közzé június 6-án, melyben országos gyűjtési akciót szervez az árvízkárt szenvedett szakszervezeti tagjainak megsegítésére.

A szakszervezet a támogatásokat elkülönített számlán, az **OTP 11707024-20427191** számlaszámon **2013. augusztus 31-ig fogadja**. A csekken (átutaláson) kéri az **ÁRVÍZI SEGÉLY** megjelölést.

A támogatásra befolyt összegből rászoruló tagjaikat folyamatosan gyorssegélyben részesítik.

A pénz felhasználásról rendszeres tájékoztatást adnak.

Édes Gergelyre emlékeztek a diákok

A 250 éve született *Édes Gergely* református püspök, költő szinte minden munkájában fontosnak tartotta, hogy a fiatalság anyanyelvét szeresse, ápolja, hiszen a nemzet nyelvében él. Ezt így fogalmazta meg: „...a köznép nyelvét őrizd, ha azt akarod, hogy az egész nemzet éljen.” A mezőcsáti ÁMK Édes Gergely tagiskolája 14 éve tart kulturális seregszemlét, ezzel tisztelve az intézmény névadója, a prédikátor-költő előtt. Az évek során egyre nagyobb érdeklődés mutatkozott a seregszemle iránt. Mára a környező települések, így Igrici, Tiszakeszi, Ároktő, Tiszapalkonya, Gelej és Hejőpapi tanulói is részt vesznek az évenkénti megmérettetésen.

Idén, a névadó születésének 250. évfordulójára való készülés a szokásosnál is nagyobb izgalommal járt. Az évforduló eseményein részt vettek a költő- prédikátor leszármazottai, a település polgármestere, az ÁMK igazgatója, valamint a környező települések felkészítő tanárai is.

A község kultúrotthonában a tiszatárjani óvodások és általános iskolások színvonalas megnyitó ünnepsége után az iskola falán lévő emléktábla előtt tisztelegtek, és elhelyezték a megemlékezés koszorúit az Édes család leszármazottai *Slezák Ferencné (Édes Irén)*, *Szendefy Pálné (Édes Ildikó)*, valamint *dr. Baraczka Balázs*, *Bögre Lajosné*, a település polgármestere és az iskola vezetői, *Gergely Terézia*, valamint *Papné Juhász Katalin*.

Ezután négy helyszínen megkezdődött a verseny. A kulturális találkozón nemcsak hagyományos versengés folyt, ahol a versenyzők összemérhették tudásukat, hanem léleknevelő, szép délelőttöt is szereztek egymásnak a résztvevők azzal, hogy a halhatatlanok műveit saját érzésvilágukon keresztül egyedivé varázsolva adták elő produkcióikat.

Így mindenki betekintést nyerhetett Édes Gergely költői világába és a választható versekkel *Petőfi Sándor* költészetébe.

A népdaléneklést választó tanulók némelyike brillírozó hangon szólaltatta meg a népdalokat. A színjátzó gyerekek a népmesék, népmondák világába kalauzolták a közönséget. Mindez a zsűri, de a hallgatóság tagjait is elkápráztatta. A zsűrinek nem volt egyszerű dolga.

A kulturális találkozón mindannyian nyertesek voltunk, akár versenyzőként, akár hallgatóságként voltunk jelen. Összintén hisszük, hogy a következő esztendőben is lehetősége lesz intézményünknek ezt a nemes versenyt újra megtartani.

A tiszatárjani általános iskola nevelőtestülete

A tanév végéig gondoskodik a minőségi keresetkiegészítések kifizetéséről a Klik

A pedagógusok, pedagógiai munkát segítők és technikai dolgozók minőségi keresetkiegészítését a 2012/2013. tanévben végzett munkájuk intézményvezetői értékelése alapján – melyhez szempontokat a munkáltató biztosít – fizeti ki az állami fenntartó, az intézményvezetők értékelését a tankerületi igazgatók végzik. Minden igazgató javaslatot készít elő a fenntartó által – a költségvetési törvény alapján – az iskola létszámától függően meghatározott keretösszeg felosztására. A minőségi keresetkiegészítést a jogosultak a szorgalmi időszak végén, júniusban kapják meg. Azoknak a pedagógusoknak, akiknek ez a juttatás 2013. január 1-jétől az illetményükbe építve havi rendszerességgel érkezett a számlájukra a tanév végéig, 2013. augusztus 31-ig változatlanul ugyanígy kapják meg. Amelyik intézményben pedig kollektív szerződés rendelkezik a minőségi keresetkiegészítés felosztásáról, ott – tekintettel az átmeneti időszakra – a szerződés rendelkezései és értékelési módszerei szerint kell eljárni.

Részt vett az európai oktatási vezetői szervezetek konferenciáján Balog Zoltán

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere az Oktatási Munkáltatók Európai Szövetsége (EFEE) és az Európai Oktatási Szakszervezeti Szövetség (ETUCE) meghívását elfogadva részt vett a két szervezet együttes szakmai konferenciáján, melynek témája az iskolai-intézményi értékelési rendszerek fejlesztése volt. A konferencián az oktatásért is felelős tárca vezetője ismertette az iskolák állami fenntartásba vételének okait és célját, valamint kitért a jó minőségbiztosítási és értékelési rendszerek jövőjére a magyar oktatásban. A miniszter egy idén lezárult, az iskolai eredményesség javítását célzó értékelési rendszerekről folytatott OECD-kutatás apropóján kiemelte: az OECD-vizsgálat eredményeinek hazai és nemzetközi terjesztésére folyamatban van egy nemzetközi szakmai rendezvény előkészítése az Oktatási Hivatal koordinálásával. A konferenciát a tervek szerint 2014. I. negyedévében, Budapesten rendezi a tárca, melyre a miniszter meghívta az EFEE és az ETUCE képviselőit is.

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja évi előfizetési díja 5 százalék áfával 4500 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk.

Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 120 000 forint, a féloldalas 60 000, a negyedoldalas 30 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 60 forint. Minden egyes díjtételt 27 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Az OKÉT tevékenységében részt vevő
Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hivatalos hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: **Millei Iлона**

Technikai szerkesztő: **Márfiné Béczi Erika**

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája
1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8453

Felelős kiadó: **Galló Istvánné elnök**

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu
Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4500 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

CSAK A TÁRGYALÁS VEZET EREDMÉNYRE

A Pedagógusok Szakszervezete az érdekvédelem aktuális feladatairól

A Pedagógusok Szakszervezete a közoktatásban kialakult helyzetet úgy értékelte, a legcélravezetőbb tárgyalások útján megoldásokat keresni arra, hogy érvényesíteni tudja tagságának, a pedagógustársadalomnak, végső soron az ország valamennyi polgárának az érdekeit. Az, hogy 2013 tavaszán nagyarányú pedagóguselbocsátásra és intézmények bezárására nem került sor, annak is köszönhető, hogy a Pedagógusok Szakszervezete arra fordította az energiáját, hogy az álláshelyeket és az intézményeket megmentse – áll a szakszervezet május 31-én, az érdekvédelem aktuális feladatairól szóló közleményében.

A PSZ szerint a megfogalmazottak megvalósításáért alakult meg a Pedagógusok Sztrájkbizottsága, amely tárgyalásokra kényszerítette a kormányt. Ezen tárgyalások eredményeként született meg a Megállapodás, amelynek célja a köznevelésről szóló törvény azon rendelkezéseinek a megváltoztatása volt, amelyek bizonytalan, kiszolgáltatott helyzetbe hozták az intézményvezetőket, a pedagógusokat és a gyerekeket. A másik igen fontos célkitűzés az volt, hogy a szakszervezetek figyelemmel tudják kísérni az intézményrendszer állami átvételét, és folyamatosan ellenőrzik és korrigáltsák az átalakítás hibáit. Kiemelten fontos volt a lehető legtöbb pedagógus-álláshely megőrzése, a meglévő intézményrendszer megtartása. Mindennek érdekében a PSZ – a sztrájkbizottság tagjaként – részt vett a megyei fejlesztési tervek elkészítéséhez szükséges szempontrendszer kidolgozásában; javaslatokat dolgozott ki a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (Klik) Szervezeti és Működési Szabályzatának elkészítéséhez; a köznevelési törvény módosításához; a foglalkoztatásról szóló kormányrendelet elkészítéséhez; elérte, hogy a pedagógus-álláshelyek intézményi szintű kiszámításánál az állami intézményfenntartó központ heti 22 tanórával – azaz a legalacsonyabb mértékkel – számol; folyamatosan dolgozik a július 31-ig megkötendő kollektív szerződés előkészítésén.

A közleményben úgy fogalmaztak: „Lehet, mindez nem tűnik soknak, hiszen a peda-

góguskollégákat az átalakítás során felszínre került, számtalan más probléma is foglalkoztatja – mint például a Nat, a Magyar Pedagógus Kar létrehozása, a cafetéria körül kialakult igazságtalanság –, de az, hogy 2013 tavaszán nagyarányú pedagóguselbocsátásra és intézmények bezárására nem került sor, az annak is köszönhető, hogy a Pedagógusok Szakszervezete arra fordította az energiáját, hogy az álláshelyeket és az intézményeket megmentse.”

A PSZ kezdettől fogva nem támogatta a közoktatás átalakításának kormányzati elképzeléseit. Ezzel kapcsolatos álláspontját, véleményét a köznevelésről szóló törvény előkészítésének szakaszában több alkalommal eljuttatta az illetékes állami vezetőkhez. A törvény parlamenti elfogadása előtt felhívta az országgyűlési képviselők figyelmét a törvényjavaslat hibáira. Élt a szakszervezeti nyomásgyakorlás törvényes eszközeivel is: több alkalommal szervezett tüntetést, parlamenti vitanap megtartását kezdeményezte az oktatásról. Felhívással fordult valamennyi polgármesterhez, kérve, hogy vitassák meg a település lakosságával a köznevelés átalakításának kormányzati elképzeléseit, véleményüket a parlamenti vitanapot megelőzően juttassák el az országgyűlési képviselőknek. A PSZ a köznevelésről szóló, a parlamenthez benyújtott törvényhez több mint 40 módosító javaslatot készített, amelyek közül az Országgyűlés több mint egy tucatot el is fogadott.

Mint fogalmaz a közlemény, a kormány és a Pedagógusok Sztrájkbizottsága között megkötött Megállapodás teljesüléséhez a köznevelési törvény módosítására van szükség. Ezért a Pedagógusok Sztrájkbizottságában részt vevő szakszervezetek jelentős sikerként könyvelhetik el, hogy az oktatásért felelős miniszterhez eljuttatott módosító javaslatokat az Országgyűlés Oktatási Bizottsága támogatta, és bizottsági javaslatként benyújtotta a döntéshozók elé. Parlamenti elfogadása esetén a Megállapodásban foglaltak jelentős része teljesülni fog. A Megállapodás másik fontos részét képező, a pedagógusok foglalkoztatását szabályozó kormányrendelet elkészítésében a Pedagógusok Sztrájkbizottsága szakértői folyamatosan részt vesznek, a kormányrendelet hamarosan elkészül. A Megállapodás része az is, hogy ez év július 31-ig megszületik a kollektív szerződés.

Végül így zárul a közlemény: „A Pedagógusok Szakszervezete a törvényes nyomásgyakorlás legerősebb eszközéről nem mond le, de a jelenlegi helyzetben még mindig úgy ítéli meg, hogy csak a tárgyalások vezethetnek eredményre. Fájdalmas, hogy a pedagógusnap ismét nem az öröme, talán az elmúlt évtizedek legnehezebb tanévét tudhatjuk magunk mögött. Csak a pedagógusok lelkiismeretes munkájának, helytállásának köszönhető, hogy a közoktatás előkészítetlen átalakításának következményeiből a gyerekek, a tanulók alig vettek észre valamit. Köszönjük!”

KITÜNTETÉSSSEL ISMERTÉK EL A MUNKÁJUKAT

Soha nem álltunk még ilyen közel a pedagógus életpálya-modell bevezetéséhez – mondta Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere pedagógusnap alkalmából tartott ünnepi köszöntőjében május 30-án. Hoffmann Rózsa köznevelésért felelős államtitkár beszédében azt mondta, hogy pedagógusnap alkalmából „olyan embereket ünneplünk, akik a teremtett világ legtokéletesebb alkotásaival, a gyerekekkel foglalkoznak”.

A miniszter célként nevezte, hogy növekedjen a presztízse annak a hivatásnak, amely a jövő nemzedékeivel foglalkozik, illetve kiszámítható életpályája legyen mindenkinek, aki az állam szolgálatában áll, így az óvodapedagógusoknak, általános és középiskolai tanároknak, egyetemi tanároknak, de a közigazgatásban dolgozóknak is. Hangsúlyozta: ezt az életpályát a biztonságnak, az igazságosságnak és a méltányosságnak kell jellemeznie.

A miniszter szólt arról, hogy a nagy ellátó rendszerek átalakítása számos érdeksérelemmel jár, de a lényeg az, hogy minél több diák tudjon nagyobb eséllyel elindulni az életben „itt van rájuk szükség”. Balog Zoltán rámutatott, a cafetéria rendszere jelenleg igaz-

ságtalan, ebben teljes mértékben egyetért a szakszervezetekkel, ugyanis eddig nem minden településen adták ezt a juttatást. Hozzátette: az igazságtalanság kiigazítását szeptembertől tudják elkezdni, ma pedig azt teszi, hogy ami eddig járt a pedagógusoknak, azt odaadják még ebben a tanévben. Reményét fejezte ki, hogy a jövőben igazságosabb elosztást tudnak megvalósítani ezen a téren. Beszédében a tárca vezetője felidézte Eötvös Józsefnek, a Batthyány-kormány és a kiegyezés utáni első vallás- és közoktatásügyi miniszternek a tevékenységét, amikor egységben kezelték a köznevelést és a felsőoktatást. Hoffmann Rózsa köznevelésért felelős államtitkár kiemelte, hogy pedagógusnap alkalmá-

ból „olyan embereket ünneplünk, akik a teremtett világ legtokéletesebb alkotásaival, a gyerekekkel foglalkoznak”. Hozzátette, a pedagógus nem tévedhet, mert abba belehalhatnak a gyerekek erkölcsi vagy lelki értelemben.

Idén Eötvös József-díjat nyolc pedagógusnak, Szent-Györgyi Albert-díjat tíz pedagógusnak, Apáczai Csere János-díjat 37 pedagógusnak, Németh László-díjat 50 kitüntetettnek, Brunszvik Teréz-díjat pedig 23 óvodapedagógusnak adott át Balog Zoltán, Hoffmann Rózsa és Klinghammer István. Az eseményen megjelent Sipos Imre köznevelésért felelős helyettes államtitkár és Marekné Pintér Aranka, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ elnöke is.

LÉTREHOZZÁK A MAGYAR PEDAGÓGUS KART

Szeptember 1-jén minden állami, önkormányzati köznevelési intézményben pedagógus-munkakörben, közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott a Magyar Pedagógus Kar tagjává válik – többek között ezt tartalmazza az az oktatási szála-törvény módosítás, amelyet az emberi erőforrások minisztere nyújtott be az Országgyűlésnek.

A módosítás szerint a Magyar Pedagógus Kar az állami és önkormányzati fenntartású köznevelési intézményekben pedagógus-munkakörben közalkalmazottként foglalkoztatottak önkormányzattal rendelkező köztisztviselője, és összesen 16 szakmai tagozatot működtet. A javaslat alapján 2014. április 30-ig a kar országos küldöttgyűlése alakuló ülést tart, amelynek összehívásáról az oktatásért felelős miniszter gondoskodik. A kar tagja az a pedagógus, aki a meghatározott köznevelési intézményben pedagógus-munkakörben történő foglalkoztatásra szóló kinevezést kapott.

A testület véleményezési jogot gyakorol a köznevelést és pedagógusképzést érintő jogszabályok megalkotása és módosítása során, a feladat- és hatáskörét érintő kérdésekben az adott kérdésben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező állami szerv vezetőjéhez fordulhat, és javaslatot tehet. Megalkotja a Pedagógus Etikai Kódexet, és a törvényben, valamint az alapszabályban és az etikai kódexben foglaltak szerint tagjával szemben etikai eljárást folytathat. A kar szakmai érdek-képviselői tevékenysége során a reprezentatív szakszervezetekkel együttműködik, és tiszteletben tartja a szakszervezeteknek a Munka törvénykönyve és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény által biztosított jogait.

A kar stratégiai partneri megállapodást köthet más fenntartó intézményeiben dolgozó pedagógusok hasonló feladatokat ellátó szervezeteivel, a feladatait országos szervein, továbbá a megyékben és a fővárosban működő területi szervein keresztül látja el.

MTI

A PSZ TUDOMÁSUL VETTE, DE NEM TÁMOGATJA AZ MPK LÉTREHOZÁSÁT

Egyértelművé kellett tenni, hogy a szakszervezetek szerepét nem veheti át a kar

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) tudomásul vette a Magyar Pedagógus Kar (MPK) létrehozásának szándékát, de nem támogatja azt. A kar létrehozása a kormány erős elhatározása volt, a szakszervezet azonban azt nem tartja időszerűnek – jelentette ki Galló Istvánné, a PSZ elnöke sajtótájékoztatóján május 17-én.

Galló Istvánné beszélt arról: az intézmények állami fenntartásba vétele, az intézményvezetők munkáltatói jogainak korlátozása, a pedagógusok minősítési rendszere, „a rossz emlékeket idéző” szakfelügyeleti rendszer újraesztése már így is félelemben tartja a pedagógusokat. Elmondta, a pedagóguspálya presztízsét a magyar kormány más eszközökkel, például az anyagi elismerés garantálásával emelhetné. Hozzátette, a kar létrehozása, a pedagógustársadalom „beterelése kötelező jelleggel” a testületbe, valamint a majdani etikai kódex elkészítése azt az üzenet hordozza, hogy a pedagógusok munkáját és a magánéletet is folyamatosan megfigyelés alatt tartják majd. Kifogásolta, hogy a kar tagsága nem önkéntes, hanem felülről vezényelt, és működését a miniszter ellenőrzi majd. Ez megkérdőjelezi a függetlenségét. Ugyanakkor a kar létrehozását nem tartja időszerűnek.

A PSZ elnöke kifejtette: a PSZ nem látja azokat a garanciákat, hogy a létrejövő pedagóguskar független testület lenne, amely kifejezetten szakmai feladatokkal foglalkozna. Mint mondta, módosító javaslatokat tettek a törvényjavaslatához, ugyanis egyértelművé kellett tenni, hogy a szakszervezetek szerepét nem veheti át a kar, és a klasszikus munkavállalói érdekeket továbbra is az érdekvédelmi tömörülések képviselhetik. Emellett ha etikai eljárás alá vonnának például szakszervezeti vezetőt, akkor arról a szervezetet értesíteni kell – jelezte. Ha szakszervezeti tagnál történne ilyen, akkor ő kérheti azt, és lehetőséget kell adni, hogy a szakszervezet képviselje őt – fűzte hozzá.

MÉLTÁNYTALANNAK ÉS ELFOGADHATATLANNAK TARTJA A PSZ

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) méltánytalannak és elfogadhatatlannak tartja, hogy a többletmunka elismerésére vonatkozó kezdeményezése – amelyet eljuttatott a köznevelésért felelős miniszternek – eredménytelen maradt. A szervezet közleményében azt írta: a kormány nem biztosított fedezetet ahhoz, hogy az állami intézményfenntartó központ minden pedagógus-munkakörben foglalkoztatott részére külön többletjuttatást adjon, elismerve így módon a többlet-erőfeszítéseket.

Galló Istvánné, a PSZ elnöke május 10-én kérte arra a tárca vezetőjét, hogy azok a pedagógusok, akiknek korábbi szerződésük szerint járna, kapják meg a béren kívüli juttatásaikat. Erre a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (Klik) azóta ígéretet tett.

A PSZ a kialakult helyzetben értelmelhetetlennek tartja a Klik azon sajtóközleményét, amely szerint „a Klik kiemelten figyelt arra – a kormány célkitűzéseivel összhangban –, hogy a fenntartóváltás senkinek ne eredményezzen jövedelemcsökkenést”. Ennek bizonyítéka az is, hogy az állami intézményfenntartó központ – annak ellenére, hogy a korábbi fenntartók általános jogutódja – január óta nem fizeti ki a kollektív szerződések, illetve külön megállapodások alapján járó béren kívüli juttatásokat az intézményekben dolgozó közalkalmazottaknak.

A szakszervezet május 27-i állásfoglalásában felidézte, hogy a köznevelési intézményeinek 2013. január 1-jei állami fenntartásba vételét átgondolatlan, előkészítetlen intézkedésnek tartotta, és ezekre a tényekre fel is hívta a döntés-előkészítőket, a döntéshozókat figyelmét.

A béren kívüli juttatások késedelmes kifizetésének tényén nem változtat az sem, hogy – többek között a Pedagógusok Szakszervezetének többszöri jelzése, követelése eredményeként – az elmaradt járandóságokat utólag, egy összegben mégis kifizetik. A PSZ sajnálatosnak tartja, hogy a kormány figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a köznevelési intézmények tanítási évben történő átvétele, és ehhez kapcsolódóan valamennyi intézményi dokumentum rövid idő alatt történő felülvizsgálata rendkívüli munkaterhet rótt a köznevelési intézmények vezetőire és dolgozóira. Ezért méltánytalannak és elfogadhatatlannak tartja, hogy a többletmunka elismerésére vonatkozó kezdeményezése – amelyet eljuttatott a köznevelésért felelős miniszternek –, eredménytelen maradt. A szakszervezet mindent megtesz annak érdekében, hogy a 2013. szeptember 1-jén induló új tanítási évre aláírják azt a kollektív szerződést, amelyben valamennyi, állami fenntartásban működő köznevelési intézményben foglalkoztatott tekintetében rendeződnek a béren kívüli juttatások is.

A Klik május 25-én közölte: egy összegben kifizeti a pedagógusoknak a korábban megállapított béren kívüli juttatások időarányos részét. Egy összegben utalják át a 2013. január 1. és augusztus 31. közötti időszakokra a Klik alkalmazásában, közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott pedagógusok, pedagógiai munkát segítőket, valamint technikai alkalmazottak béren kívüli juttatását. Erre azok a teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatottak jogosultak, akik 2012. december 31-én közalkalmazotti jogviszonyban álltak valamely, 2013. január 1-jével a központ fenntartásába került köznevelési intézménnyel, és 2012-ben kollektív szerződés vagy egyedi munkáltatói döntés alapján béren kívüli juttatásban részesültek.

MAGYARORSZÁGI CIMES-KONFERENCIA

A szociális párbeszéd hazai állapotáról folyt az eszmecsere

Megtartotta magyarországi nemzeti konferenciáját a CIMES (Consultation and Information Management in European Schools) a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) székházában május 14-én. Mint ismert, az ETUCE sok pénzt fordít a szociális párbeszéd kiteljesítésére, az Európai Tanácsi direktívák érvényesülésének vizsgálatára (2002/14/EK irányelv). Ennek egyik kézzelfogható bizonyítéka a CIMES, amely a vezetés (vagyis a kormány, az intézményvezetők, a fenntartók) és az oktatási-nevelési intézmények dolgozói közötti információáramlás és konzultáció helyzetére kíváncsi a válság időszakában.

A Pedagógusok Szakszervezete a lengyel Pedagógusok Szakszervezetével (ZNP) konzorciumban pályázott a 2002/14/EK irányelv kelet-európai megvalósulásának vizsgálatára 2012 végén. Erről eddig két nemzetközi konferencia szólt, az egyiket Szófiában, a másikat Varsóban rendezték meg. A magyarokon kívül részt vettek rajta a lengyel, a varsói, a bolgár, a szerb, a montenegrói és a lisszaboni pedagógusok nagy, reprezentatív szakszervezetei. Az eddigi üléseken a jelenlevők arról számoltak be, hogyan is zajlik az oktatásban az információáramlás országukban, milyen gondokkal kell szembenéznük az ott dolgozó pedagógusoknak.

Az együttműködés egyre nehezebb

A magyarországi nemzeti konferencián többek között részt vett Galló Istvánné, a PSZ elnöke; Szabó Zsuzsa, a PSZ alelnöke; dr. Dudás Lilian, a PSZ jogásza; Horváth István, a PSZ Kollégiumi Tagozatának elnöke; dr. Horváth Péter, a PSZ szakértője; Makár Barnabásné, a PSZ Óvodai Tagozatának elnöke; Millei Ilona, a Pedagógusok Lapja főszerkesztője; Slezák Ferencné, a PSZ budapesti titkárhelyettese; Szabó Gáborné, a PSZ Komárom megyei szervezetének elnöke és Tóth József, a Magyar Köznevelési és Szakoktatási Szakszervezet elnöke.

A magyarországi rendezvényt Galló Istvánné, a PSZ elnöke nyitotta meg, köszöntötte a résztvevőket, és beszélt a szociális párbeszéd, az érdekegyeztetés fontosságáról. Megjegyezte: „A szociális párbeszéd, az érdekegyeztetés valóban nagyon izgalmas és nagyon aktuális. Most különösen, az egész köznevelés átalakítása kapcsán az, és azt gondolom, hogy van mondanivalónk, és elvárásokat is meg tudunk fogalmazni. Nem szeretném megelőlegezni a konferencia summáját, de sajnos azt kell mondom, hogy ehhez partner is kellene a másik oldalról, akivel az együttműködés látszólagos, de tartalmát illetően egyre nehezebb.”

Ezután dr. Horváth Péter arról beszélt, az ETUCE mennyire fontosnak tartja az európai párbeszéd kiteljesedését, hogy a válságban az oktatási szektor a legfontosabb és a legsérülékenyebb. Hozzátette, az Európai Unióban a piacképes tudáshoz próbálnak idomulni, és hogy mennyire jó

lenne, ha a válság az iskolák kreativitását is megnövelné. Hozzátette, a társadalmi, szociális partnerekkel való konzultáció elengedhetetlen, akkor is, ha a kormányok lassan megszüntetik azt. Mint mondta, „a pedagógusoknak katalizátor szerepük van a válság felszámolásában”.

Rendszerszerűvé kell tenni a monitoringbizottság munkáját

Dr. Dudás Lilian a 2002/14/EK irányelv magyar munkajogi szabályokba való beemeléséről tartott előadást. Beszélt az információs és tájékoztatási jog mibenlétéről.

Előadásához dr. Horváth Péter hozzáfűzte, a CIMES varsói konferenciáján példaként emlegették a magyar implementációt, vagyis az említett irányelv beemelését a magyar jogrendszerbe. Hozzátette, azért gondok nálunk is akadnak, például nem készült még el a Klik (Klebsberg Intézményfenntartó Központ) SZMSZ-e, nem tudjuk, tartalmazza-e a szakszervezeti jogosultságokat. Arra pedig, hogy miért nem készült még el az SZMSZ, az a válasz, hogy nem teljes az intézmények dokumentációja, és hogy a miniszternek is fenntartásai vannak a Klik SZMSZ-ével kapcsolatban.

Tóth József (MKSZSZ) arról beszélt, az oktatási szakszervezetek közül az tud eredményes érdekvédelmi harcot vívni, amelyik megegyezésre törekszik – ahogy ezt a PSZ vezette sztrájkbizottság példája mutatja –, mert a nagyon kemény politika is hajlamos a kompromisszumra, ha látja a jóakaratot. Így többet sikerült elérni, mint annak a szakszervezetnek, amelyik sztrájkfenyegetéssel akarta a kormányt meghátrálásra kényszeríteni.

Makár Barnabásné megjegyezte, jó lenne, ha az ágazati kollektív szerződést a minisztérium nem csak a Klikhez tartozó iskolákra, hanem az önkormányzati kézen levő óvodákra is kiterjesztené.

Szabó Zsuzsa kifejtette, fontos volt a monitoringbizottság létrehozása, ám annak működését rendszerszerűvé kell tenni. Jelenleg ugyanis a szakszervezet csak a postás szerepét játssza, a problémákat hozzá küldik a pedagógusok, innen továbbítják azokat a Klikhez, ám azok megoldásáról csak véletlenül értesül a szakszervezet.

A szakszervezeti munka hitelessége

Slezák Ferencné megjegyezte, egy ágazat rendszerszerű átalakítása mindig káoszhoz vezet. Hogy a magyar oktatás átalakítása nem káoszba torkollott, az a PSZ-nek köszönhető. Beszélt arról is, hogy mérhetetlenül nagy a bizalmatlanság a tankerületi és az intézményvezetők között. Ennek levét pedig a pedagógusok isszák meg. Nagy az információhiány, vannak, akik még azt sem tudják, nyit-e majd szeptemberben az iskolájuk, vagy sem. Azt viszont érezni, hogy a megfélemlítés uralkodik a területen.

Dr. Horváth Péter megjegyezte, nagyfokú sértődöttség és bizonytalanság van az intézményvezetőkben, ugyanakkor a tankerületi igazgatók között még mindig nagy a fluktuáció, az ott levők leginkább saját munkájuk szervezésével vannak elfoglalva. Sokuknak – mivel ezt a munkát még sosem csinálták – hiányzik a szakértelme is.

Szabó Gáborné hozzátette, nemcsak az intézményvezetők, de a kollégák is félnek. Míg a szociális párbeszéd 2010-ig rendszeres volt, az elmúlt három évben terület-, illetve személyiségfüggővé vált. Úgy vélte, a tankerületi vezetőknek az iskolák állami kézbe vételekor, vagyis 2013. január 1-jén már mindent tudniuk kellett volna, ám még irdójuk sem volt.

Szabó Zsuzsa példákkal illusztrálta a szakszervezeti munka eredményességét. Hajdú-Bihar megyében például – a szakszervezetekkel kötött megállapodás alapján – maga a Klik jelezte az egyes intézményeknek, hogy nem jól számolták ki az álláshelyeket. Itt fordult elő az is, hogy egyes igazgatók a jobb megfelelés érdekében 24-26 órával tervezték a pedagógusok tanítással eltöltött idejét a jelenleg érvényben levő 22 helyett. Mikor ez kiderült, a PSZ jelezte a problémát a Kliknek, és annak igazgatója nagyon gyorsan rövidre zárta a problémát, leállította a „túlteljesítőket”. Megjegyezte, a kollégáknak azt is tudniuk kell, hogy a szakszervezethez több irányból futnak be az információk, ezért előre látja, hogy a törvények milyen hatással lesznek az ágazatra. Az előbb említett példák is mutatják, a PSZ hitelesen képviseli a pedagógusok érdekeit.

M. I.

KÖZÖS ORSZÁG, KÖZÖS ISKOLA

Több százan tüntettek az iskolai szegregáció ellen

Több száz tüntető vett részt azon a demonstráción, amelyet az iskolai szegregáció miatt szerveztek az Emmi épülete elé május 26-án. Körülbelül három-négyszázan lehettek a demonstrálók. „Az alkotmány nem játék!”, „Nem az utcára, hanem iskolába akarunk járni” – többek között ilyen feliratok szerepeltek a transzparenseiken.

A szervezők a Közös ország, közös iskola elnevezésű esemény Facebook-oldalán korábban azt írták, a demonstrációval a szegregáció törvénybe iktatása ellen tiltakoznak, és széles körű társadalmi összefogást sürgetnek a valódi integrációért. Az Emmi elől a résztvevők közösen átvonultak a VIII. kerületi Wesley János főiskolába, ahol fórumot tartottak. Ennek célja az volt, hogy a résztvevők megismerhessék a csatlakozó szervezetek álláspontját az integráció kérdésében, megvitassák a politika és a szegregáció problémáit, illetve eldöntsék, hogy mit tehetnek a civilek az integráció érdekében.

Több civil és jogvédő szervezet is részt vesz az eseményen, többek között az Amnesty International Magyarország, a Hallgatói Hálózat (HaHa), a Hálózat a Tanszabadságért, a Humán Platform, a Társaság a Szabadságjogokért, illetve az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet. A diákokat az ELTE Társadalomtudományi Karának hallgatói önkormányzata, a Középiskolai Hálózat (KiHa), a Magyar tanárok Egyesülete és az Oktatói Hálózat tagjai is képviselték. A szervezők felidéztek, hogy a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium március 29-én jogszabálytervezetet nyújtott be az Or-

szággyűlésnek, amely az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi törvényt is módosítaná.

A módosítás elfogadásával a Fidesz a „társadalmi felzárkózás” leple alatt legalizálná az iskolai szegregációt, és utat nyitna a hátrányos megkülönböztetés további terjedésének – közölték. „Könyvtárnyi hazai és nemzetközi irodalom bizonyítja azonban, hogy a »társadalmi felzárkózás« legfontosabb eszköze éppen a felkészült, korszerű pedagógiai módszerekkel végrehajtott integráció volna” – tették hozzá.

BALOG ZOLTÁN: AZ AKARÁST MEGTANÍTANI A LEGNEHEZEBB

A roma felzárkózás sikere azon is múlik, hogy azt a többség is akarja

Az emberi erőforrások minisztere, Balog Zoltán az Európában élő romák helyzetével foglalkozó nemzetközi szemináriumon május 27-én arról beszélt: az érintettek aktív részvétele nélkül reménytelen a társadalmi felzárkózás. A miniszter számos, főleg oktatási tervet ismertetett.

A romák helyzete Európában – finn és magyar tapasztalatok, európai válaszok: fókuszban az alapfokú oktatás című tanácskozáson Balog Zoltán arról beszélt, nagyon kicsi a hatások az azoknak az intézkedéseknek és akcióknak, amelyek kereteinek kialakítása nem az érintettekkel együtt történt. Megjegyezte: „az akarást megtanítani a legnehezebb” a hátrányos helyzetűeknek. Ugyanakkor a roma felzárkózás sikere azon is múlik, hogy ezt ne csak a kisebbség, hanem a többség is akarja. Emlékeztetett arra, hogy Magyarországon a mélyszegénységben élő gyermekek felefele arányban roma és nem roma családban születnek, programjaik keretében pedig már a várandós kismamákkal is foglalkoznak, mert – mint mondta – már a születés előtt fel kell készülni a társadalmi integrációra. Úgy fogalmazott, vannak rendkívüli helyzetek, amikor a szülők nem alkalmasak a gyereknevelésre, ezért innen a gyermekeket „ki kell emelni”, de alapvetően az a törekvésük, hogy a szülők bevonásával kezdjék el a felzárkózást.

A bölcsőtől a diplomaszerezésig

Közölte, a Biztos kezdet gyerekház elnevezésű program folytonosságát törvényi és anyagi alapokkal igyekeznek megteremteni. Itt együtt lehetnek a csecsemők a szülőkkel, s innen indul az a felzárkózási program, amely azt célozza, hogy „a bölcsőtől a diplomaszerezésig” megteremtődjön az esélyegyenlőség. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a társadalmi felzárkózás része a január 1-jétől hároméves kortól bevezetendő, kötelező óvodáztatás. Ezen kötelezettség alól azonban indokolt esetben lehet felmentést kérni. Az iskolaérettséget meghatározó rendszer döntési mechanizmusában ugyanakkor még sok tennivaló van, hogy semmiféle negatív automatizmus ne érvényesüljön – tette hozzá. Elmondta, szeretné elérni, hogy csökkenjen az iskolát elhagyók száma, ezért ösztöndíjrendszert dolgoztak ki, amivel a szülőket motiválják. Közölte, 4 milliárd forintos EU-s programmal több ezer hátrányos helyzetű fiatal készítenek fel az egyetemi tanulmányokra. Beszélt ezenkívül a roma szakkollégiumi hálózatról, amelyet javarészt egyházak tartanak fenn az egyetemre bejutott roma fiatalok szá-

mára. Fontos lépésnek tartja, hogy először fordul elő a magyar köznevelésben a nemzetiségek, köztük a romák kultúrájának megjelenése a nemzeti alaptantervben. Balog Zoltán szólt arról is, hogy a Pécsi Tudományegyetem romológia tanszékével megalkották a roma történelem és kultúra alapismereteit, az etika-oktatásban pedig megjelenik az együttélés kérdése.

A finn önkormányzatok antidiszkriminációs programja

Pekka Haavisto finn parlamenti képviselő, a finn szociális és egészségügyi minisztérium alá tartozó Romaügyek Tanácsadó Testületének elnöke kiemelte, hogy a finn önkormányzatoknak van antidiszkriminációs programjuk. Romaügyi nemzeti politikájukban pedig 147 javaslat szerepel a lakhatással, az oktatással, a munkavállalással és a roma nyelvpolással, valamint a diszkrimináció felszámolásával kapcsolatban. Annak a meggyőződésének is hangot adott, miszerint a közigazgatásnak és a roma embereknek együtt kell működniük, mert a cigányságnak is részt kell vennie az őket érintő programok kidolgozásában.

Utalt arra, Romániára és Bulgáriára igyekeznek nyomást gyakorolni, hogy cigány lakosaiknak adják meg az alapvető jogokat, mert ennek hiánya motiválja őket a kivándorlásra, egyebek mellett Finnországba. Megemlítette, hogy Finnországban is tapasztalható, hogy a munkaerőpiacon és az oktatásban hátrányosan megkülönböztetik a kisebbségeket, ezért a finn belügyminisztérium antidiszkriminációs programot indított, melynek keretében roma fiatalok a televízió számára klipeket készítettek az alapvető emberi jogokról és a diszkriminációról.

A szemináriumot Pasi Tuominen finn nagykövet köszöntötte, a nap folyamán pedig előadást tartott többek között Kovács Zoltán, az Emberi Erőforrások Minisztériumának társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkára, Marekné Pintér Aranka, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ igazgatója, Aulis Pitkälä, a finn Oktatási Hivatal igazgatója, Henna Huttu, a Fintiko Romano Forum elnöke és Tino Varjola, a Fintiko Romano Forum ügyvezető igazgatója.

Forrás: MTI

BESZÉLGETÉS MAREKNÉ PINTÉR ARANKÁVAL A KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT ELSŐ FÉLÉVÉRŐL

– *In medias res, feltenném azt a kérdést, amely napjainkban leginkább foglalkoztatja a pedagógustársadalmat: mindenki megkapta-e a fizetését 5-éig? Egy közösségi portálon ugyanis páran arról panaszkodtak, hogy nem így történt.*

– Bizom benne, hogy igen, úgy, ahogy eddig is, minden hónap 5-éig. Ha valahol ilyen probléma van, akkor azt azonnal jelezzék a tankerületnek, és azonnal intézkedünk. Egyébként nekem nincs tudomásom róla, hogy gond lett volna ezen a téren, közösségi oldalakat pedig nem volt időm nézegetni. Azt gondolom, a bérek folyósítása hónapok óta időben teljesül.

– *A másik égető probléma a cafetéria. Kik kapják, mennyit kapnak, miért nem kapja mindenki?*

– A cafetéria, vagy béren kívüli juttatás, egyszeri nem rendszeres, nem bérjellegű kifizetés, használják bármelyiket is, nem kötelező, hanem adható juttatás. Mi gyakorlatilag január óta azon dolgozunk, hogy megtörténjen annak a feltérképezése, mi volt a múlt, mibe léptünk bele tanév közben. A megoldási lehetőségek keresésekor a munkáltatót, vagyis a Klebelsberg Intézményfenntartó Központot (Klik) az a kormányzati ígéret is köti, amely úgy szökött, hogy az átalakítás következtében tanév közben nem csökkenhet a pedagógusok jövedelme. Ez a helyzet az, ami végül azt a munkáltatói döntést indukálta, hogy aki tavaly kapott, az annak a 8/12 részét időarányosan kapja meg azért, hogy ne csökkenjen a jövedelme. Ezen egyszeri kifizetés folyósításának június 15-éig meg kell történnie. Ezzel párhuzamosan pedig dolgozunk azon, hogy a szakszervezeti együttműködésben készülő, új kollektív szerződés, illetve az új szabályozások a korábbi, nagyon eklektikus rendszerből valóban egységes értékelésű rendszer felé mozduljanak el.

– *Magyarul, hogy minden egyes pedagógus megkapja ezt a juttatást?*

– Igen, a Klebelsbergen belül az igazságos rendszer felé visszük az átalakításokat. Az idei év átmeneti helyzetet teremtett, hiszen beléptünk egy megkezdett folyamatba, és a kötöttségeink megvoltak: aki kapott tavaly, az kap most is.

– *Tehát szeptembertől mindenki számíthat arra, hogy kap cafetériát?*

– A szándék az, hogy az adható juttatásokban egységes szemlélet uralkodjon. Én azért nem mondom ki, hogy mindenki kap – vagy nem –, mert az a gazdasági helyzet függvénye. De a szándék, a törekvés pontosan az, hogy ezen átmeneti tanév után egy egységes szabályozás felé mozduljunk el, és igazságosabbá tegyük a korábban egyenlőtlen rendszert.

– *Hogyan látja, milyen volt a Klik első féléve?*

– Nehéz félév volt. De azt gondolom, hogy a zökkenők ellenére sikeres is, mert egy ekkora rendszerátalakításban kezelte a nap mint nap felszínre került problémákat, az iskolarendszer megőrizte a működőképességét, a szakmai folyamatok, programok folytatódhattak. Ez csak összefogással sikerülhetett, és meg is ragadom az alkalmat, hogy megköszönjem a pedagógusok, az igazgatók és a működtető önkormányzatok munkáját.

– *Elegendők azok az anyagi feltételek, amelyek rendelkezésre állnak a működtetéshez?*

– Igen, a menet közbeni tapasztalat az, hogy eddig a költségvetés időarányos részét használtuk fel.

– *Ha még valamennyit hozzá lehetne tenni, mekkora összeg kelne még el?*

– Jó lenne annyit hozzátenni, hogy minden pedagógusnak juthasson béren kívüli juttatás.

– *A Klik személyi állománya már teljes?*

– Nem, még feltöltés alatt van. Azért is nem lehetett korábban ab start helyzetet előidézni, mert vettünk át az önkormányzatoktól eszközt és személyeket is. Hozzájuk igazítva töltődnek fel a tankerületek, és nyilván a kormányzati létszámdöntés határozza meg, hogy a szervezet milyen kormánytisztviselői létszámmal tud működni. A tankerületekben általában olyan 80 százalékos feltöltöttségről beszélhetünk, de van, ahol 100, és előfordul, ahol 110 százalékos, mert több személyt „örököltünk”, mint ahány státusra tervezzük a tankerületet. A központ személyi építkezése a helyszűke miatt is lassabb.

– *Hát elég barátságatlannak látszanak a központ munkafeltételei, elhelyezése. Milyen a tankerületeké?*

– Van, amelyik mintaértékűen szép, például Eger, ott az önkormányzat tálcán kínálta az elhelyezést, vagy Vecsésen, ahol szintén remek kialakítású tankerülettel találkozunk. Érden is nagyon szép helyet kaptunk, a tankerület önkormányzataitól sok segítség jött. De nyilvánvalóan vannak nehezebb helyzetben lévő tankerületek is, vagy vannak még éppen ideiglenes elhelyezésűek is.

– *Hol a legnehezebb helyzet?*

– Több ilyen van, de a negatívát nem szívesen reklámoznám, és az önkormányzatoknak sem akarok kellemetlenséget okozni.

– *Akkor úgy kérdezem, hogy hány olyan tankerület van még, amelyik további megerősítésre szoruló?*

– Ha jól emlékszem, 34, ahol a nemzeti gerincháló kiépítése csúszik, ahol még bizonytalanság van.

– *Azért azt, hogy ilyen problémákkal küszködni fognak, előre lehetett látni. Hallani lehetett arról, hogy egyes önkormányzatok direkt keresztre tesznek majd a Kliknek.*

Őn akkor nagyon bizakodó volt. Most milyen az önkormányzatok hozzáállása?

– Tömegével pozitív hozzáállással, segítőkészséggel és együttműködő-készséggel találkoztam az önkormányzati szövetségek, a faluszövetség, a megyei jogú városok szövetsége részéről. De mivel emberek vagyunk, s különbözünk, nekem is van információ arról, hogy nem mindenütt a szimpátia határozza meg a helyi együttműködést, és bizony előfordulhat az ön által említett példa is. Ám összességében inkább az együttműködést tapasztalom. A kevésbé segítőkész önkormányzatokat is meg lehet érteni, hiszen egyszerre alakult meg az ő bázisukon a járási hivatali rendszer és a tankerületi rendszer. Két ilyen nagy átalakítás az önkormányzati feladatok átcsoportosításával is járt, és ezt nyilván veszteségként élték meg. Egyébként a legutóbbi kihelyezett ülésünk helyszíne, Szekszárd is mintapélda, mivel ők is úgy álltak hozzá, ahogy a Klik: vagyis első a tanuló, a gyerek érdeke, és ha vita van, azt majd később rendezze egymás között a működtető meg a fenntartó. A legfontosabb azonban az, hogy a tanuló, a tanítás érdekei ne sérüljenek. És ahol így áll hozzá az önkormányzat, ott nincs konfliktushelyzet. Ahol esetleg valamilyen sértettség vagy valami pozícióföltés van, ott nyilván nehezebben alakul az együttműködés.

– *A személyi állomány kikből verbuválódott össze? Kik azok, akik a gerincét képezik a Kliknek?*

– Van az önkormányzatokból jövő tanügyes, az iskolából jövő pedagógus, van humán erőforrás területén működő szakember – erre egyébként nagy szükség van egy ekkora állomány kezeléséhez. Az alapfelállás az, hogy tanügyigazgatáshoz, személyi ügyekhez és gazdasági ügyekhez értő emberek kellenek a tankerületekbe. Ahol működtető is a tankerület, ott legyen műszaki szakember is. Ez az irány.

– *Körülbelül milyen százalékban vannak azok, akik konkrétan a katedráról jöttek a Klikhez?*

– Nagy százalékban a tanügyi referensek között, de egyéb munkakörökben is.

– *Ők mennyire tudnak segíteni? Hiszen nekik a tanításhoz volt köztük, de a tanügyek intézéséhez kevésbé...*

– A puding próbája az evés. Nagyon sokszor menet közben derül ki, hogy nem biztos, hogy egy pedagógus számára a tankerületben végzett ügyintézői feladat a megfelelő, olyanra is van példa, hogy valaki visszament az iskolába, pedagógiai intézetbe, tehát a szakmájához. Más irányítani és más tanítani. De az irányításban is ismerni kell az iskolai gyakorlatot, hogy közös nyelvet beszéljünk.

(Folytatás a 8. oldalon)

BESZÉLGETÉS MAREKNÉ PINTÉR ARANKÁVAL

(Folytatás a 7. oldalról)

– **Miben látja az okát annak, hogy vannak jól és kevésbé jól működő tankerületek?**

– Egy ilyen nagy rendszer szervezeti felépítése, összehangolása nyilván időt kíván. Minden egyes szervezeti egység működése azon is múlik, hogy milyenek ott a személyi, tárgyi feltételek, és milyen képzetek, továbbképzések kapcsolódnak hozzá. Tény, hogy egyes tankerületi vezetők, egyes tankerületi dolgozók más-más felkészültséggel, más-más háttérrel érkeztek. A rendszer kialakítása sok-sok munka, nem megy varázssütséssel. Komoly egyeztetések, értekezések, képzések kellenek ahhoz, hogy kialakuljon egy ekkora szervezet.

– **Ehhez megkapják a kellő támogatást?**

– Nagyon támogató környezet vesz minket körül. Például az a kitüntetett figyelem, hogy kormányjelentésben számolhatunk be a heti változásainkról, lehetőséget ad arra, hogy mindig megfogalmazzuk az igényeket, javaslatokat is. Ez különleges odafigyelést ad a szervezetnek.

– **Mi volt a legkellemesebb élménye a szervezetépítéssel kapcsolatban?**

– Az, hogy az emberek, a munkatársak milyen óriási tettekre képesek. Valóban sok ember összefogásával történhetett meg, hogy ilyen rövid időn belül megkezdődjön ez a nagy átalakítás. Aztán majd jön a megvalósítása, mert hangsúlyozom, hogy ez egy folyamat, amelyben – azt tapasztalom –, óriási, erős felüli munkát végeznek a munkatársaim. A szűkebb környezetben is, de tudom, hogy az iskolákban is.

– **Volt amikor azt gondolta magában, hogy úristen, hát kellett ez nekem?**

– Nem, nem volt ilyen. Nem volt még olyan pillanat, amikor mélyen úgy éreztem volna, hogy ez a munka felesleges, értelmetlen, hogy ne látnám azt, hogy ebben jó lehetőségek rejlenek a felzárkóztatástól a célzott fejlesztésekig. Én mindig azt keresem, hogy miként lehet a legjobbat kihozni abból a feladatból, ami ránk méretett; hogyan lehet tenni azért, hogy javuljon minden gyerek boldogulási lehetősége, az oktatás színvonala. Akkor is erre koncentrálok, ha egy-egy helyzetet nehéz megélnem, s ilyenkor bizony megkérdem tőlem, kellett-e ez nekem. Általánosságban pedig azt mondhatom, a kifejezett rosszindulat az, ami elszorít.

– **Milyen érzés az ország legnagyobb munkáltatójának lenni?**

– Nem szoktam ezen gondolkodni, inkább mások emlékeztetnek rá. Nyilván nagy felelősség és nagy kihívás, de motivál, hogy eljussunk egy olyan állapotig, amelyben az állami odafigyelést, a munkáltatótól elvárható törődést egyaránt érezheti minden pedagógus. Egy ekkora rendszerben ez nagyon nagy feladat, s kiváló munkatársak kellenek hozzá.

– **Több mint 120 ezer emberhez eljutni személyesen nem is lehet.**

– Igyekszem azért valamilyen módon a tankerületi igazgatókon és az igazgató kollé-

gákon keresztül. De erre szolgálhat majd a most átalakuló honlap, ezért próbáltam pedagógusnapra egy pár gondolatot leírni, és mindenkire eljuttatni. Jó lenne persze, ha a rendszerépítésben már ott tarthatnánk, amikor nemcsak a lelket köszönti az ember, hanem a materiális javakat is mellé tudja tenni.

– **Mennyit tud a Klik azért tenni, hogy ez valóra váljon?**

– Olyan szempontból tud tenni, hogy készíti a felméréseket, összegzéseket. Nekünk a feladatátvétellel most oda kell eljutnunk, hogy javaslatokat is tudjunk megfogalmazni arra vonatkozóan, hogyan lehet kiegyenlítettébbé, elismertébbé és vonzóbbá tenni a pedagóguspályát. Azonban ez nyilván nem csak a munkáltatói szándékon múlik.

– **Mégis, mintha a Kliken csapódna az ostor, mert a pedagógusok azt mondják, itt a központ, és mégsem kapjuk meg, ami járhatna.**

– Ha nincs kellő információ, vagy nem eléggé artikulált az, hogy kinek mi a felelősségi köre, döntési kompetenciája, akkor távolról nézve ez így látszódnak: háttérintézményként a központi irányítás résztvevői vagyunk, oldjuk meg a problémákat. A pedagógust valóban nem biztos, hogy érdekli, a Klik, a nemzetgazdasági minisztérium vagy a szaktárca döntése fogja-e biztosítani számára a jobb megélhetést, neki az a fontos, hogy valaki biztosítsa, s közvetlen kapcsolata a Klikkel van.

– **És ezt hogy tudja feldolgozni, hogy tudja elviselni? Mert azért kritikus hangok biztos, hogy eljutnak ide is...**

– Én azt gondolom, ha az ember lelkiismerettel végzi a munkáját, és mindent megtesz azért, ami a feladatköréből adódik, akkor helyén tudja ezt kezelni. Tudom, hogy az átalakítás eredményeként el kell oda jutni, hogy az erkölcsi elismeréshez nagyobb anyagi megbecsülés is társuljon. Ezért dolgozunk, és bízom benne, hogy a gazdasági folyamatok is kedvezően társulnak ahhoz, hogy a cél megvalósulhasson. Mert nincs más út.

– **Hát, igen. Hisz az egész átalakítással kapcsolatban talán épp az volt a nagy csatlódás, hogy a megígért esélyegyenlőség nem valósult meg.**

– Teljesen érthető az a vágyuk, hogy megszűnjön a korábbi időszakot jellemző, diszkriminatív helyzet. Ebben nem gondolkozunk másképp, abszolút egyformán gondoljuk mind az irányításban, mind a köznevelési intézményekben dolgozók. A különbség annyi, hogy jelenleg nagy szükség van a megértésükre, mert ez egy átmeneti év, és olyan terminációk kötik az új fenntartót, amelyek miatt ezt a teljesen igazságos és jogos elképzelést most, év közben nem tudta a Klik megvalósítani. De azt kérem, értsék meg ezt az átmenetiséget. Mi úgy készülünk, hogy a következőkben továbbra is különbségeket.

– **Ha jól értem, akkor erre a korríglásra a Klik csak javaslatokat tehet...**

– Ez is olyan helyzet, mely megint csak együttműködésben valósulhat meg: január óta minden kormányjelentésben valóban hoztuk a javaslatokat, ki is szivárgott közülük néhány. Am hogy ezek munkáltatói végrehajtása megtörténhessen, ahhoz kormányzati felhatalmazás kell, hiszen a forrás biztosítása nemzetgazdasági kérdés.

– **Azért volt, aki már megélhette a javaslatok pozitív hozadékát?**

– Igen. Arról kevesebb híradás szól, hogy az állami fenntartással az igazságosság és a jogszerűbb működés felé már megtettük a kezdő lépéseket: vannak olyan iskolák, ahol az üres státus óráit korábban grátisz tanították a kollégák, és már visszajelezték, hogy megkapták az a járandóságot, amit korábban nem. Ilyen is van.

– **Azért problémák is adódnak, például az óvodai, az első osztályos férőhelyekkel. Akkor ezek kezelésére törvény született, megemelte a létszámot. Ön ezt helyes útnak tartja?**

– Nem mondott újat a törvény, mert ugyanez a lehetőség az elmúlt évtizedben is ott volt a jogszabályban. Csak az új törvényből kimaradt, és most pótlódott. Vagyis ez nem újdonság, hanem a korábbi gyakorlatnak a jogszabályba történő beemelése.

– **Az új törvényből nem azért maradt ki, mert nem jó például 28 fős első osztályokat indítani?**

– Az új törvényből nagy valószínűséggel amiatt az eltökéltség miatt maradt ki, hogy minél jobb körülmények között, minél optimálisabb közegben folyjék a tanítás. Az pedig a törvénybe először foglalt, maximált létszámot indokolta. A jogalkotás azonban nem tud az egyedi helyzetekre generál jogszabályt alkotni. Így amikor a tankerületek jelezték, hogy gond van, a jogalkotó rendezte a helyzetet, és így került vissza az a szabályozás, ami korábban is élt.

– **A Szakszervezetek Sztrájkbizottsága által aláírt megállapodás nyomán létrejött egy monitoringbizottság...**

– Köszönettel tartozom a monitoringbizottság működéséért, mert olyan jelzéseket adott bizonyos problémás helyzetekben, amelyek segítettek azt, hogy azonnal utána tudjunk nézni az eseteknek, és tisztázni tudjuk a helyzetet. A szakszervezetek igyekeznek mindenütt kiépítetten működni, és azt látom, hogy országosan és a szervezet szempontjából hasznos információt adnak.

– **Egy személyes kérdés: ha még egyszer megkérnék rá, elvállalná azt, hogy a Klik elnöke legyen?**

– Igen. Minden szépségével és nehézségével együtt, igen, azért, mert ha mérlegre teszem, akkor több a pozitív, az emberi, az alkotó elem, mint a negatív tapasztalat. És ez az, ami reményt ad arra, hogy az oktatás ügyén keresztül javulhat a társadalmi együttműködés is.

– **Köszönöm!**

Millei Ilona

Bíró Ibolya

VESZÉLYBEN A GONDOLKODÁS ÖNÁLLÓSÁGA

„Apróságok” az iskola mai életéből

Az állam rátette a kezét az oktatás intézményeire, épületeire, és azok ellátórendszerére. A közoktatás valamennyi szereplőjét kiszorította nemcsak a tervezési, szervezési és igazgatási feladatokból, hanem ami ennél még súlyosabb, a tanterv átalakításával és meghozott intézkedéseivel a pedagógiai innovációból is. A központosított tervezésbe való állami beavatkozás nemcsak a feladatellátáshoz szükséges önkormányzati vagyont vette el, hanem megfosztotta az intézményeket cselekvési, gondolkodási jogaitól.

Az iskola szereplői, a gyermekek, tanárok és a szülők sajátos közösségi rendszert, hagyományokat teremtettek évek hosszú során át iskolájukban. Hagyománnyá váltak a közös ünnepek, iskolanapok, vetélkedők, hol a sport, hol a művészetek ápolása, hol a természettudományos, hol a nyelvi, hol az irodalmi színpadok és egyéb öntevékenységek hoztak létre sajátos kulturális közösségeket az iskolákban.

A 2010-es és a 2011-es PISA-eredmények is bizonyítják, hogy ez az út, amelyen az iskolák, a közoktatás elindult, hatékony eredményeket hozott az olvasás, a megértés és a matematikai tanulás terén.

A gazdasági válság miatt már 2011 előtt is szűkülő források sem tették lehetővé az iskola önálló pedagógiai arculatának és hagyományainak fenntartását az iskolák államosításáig.

Az értelmiségi lét lényege a magas szintű szakmai színvonal, a gondolkodás önállósága, a szakmai metodikai eszköztár gazdagsága. A pedagógus értelmiségi létéhez hozzátartozik az emberi, pedagógiai önállóság, amely lehetővé teszi, hogy az iskola követni tudja, és alkalmazza a pedagógiai hagyományok fejlesztését, új utakat keresve a tanulók érdekében.

Hogyan szűnik meg a pedagógusok értelmiségi állapota?

A pedagógusok fizetése évek óta nem emelkedett, és emiatt is tovább szűkült a kulturális tájékozódás, a színházi, zenei, más művészi eseményeken való részvétel. A kollégák egyre jelentősebb része mellékállásokkal kénytelen családja minimális ellátását biztosítani.

Növekedett a különbség az állami és az egyházi, illetve alapítványi iskolákban dolgozó kollégák fizetésében és ellátásában. Jelenleg például az egyházi iskolákban dolgozó nyugdíjasok tovább dolgozhatnak nyugdíjuk folyósítása mellett. Az állami fenntartásba vett iskolákban szigorú feltételek mellett 35 évi tanítás után is egyhavi felmondással, már májusban ki kellett tenni a nyugdíjas korú kollégákat, függetlenül az iskola igényeitől.

A kollégákat szeretnék bekényszeríteni egy olyan pedagógusszervezetbe, amelynek etikai kódexe szerint a pedagógus kötelessége a hűség a vezetőihez. Ezer és még

ugyanannyi kifogás mellett a kötelező tagság és a fegyelmezési jogkör arra szolgál, hogy az értelmiségi lét maradványait is lefaragják.

A tananyagban nemcsak volt nyilas és antiszemita írók tanítása kötelező, hanem az ember származását is a Biblia alapján képzelik el néhányan: vissza a középkorba?

Az értelmiségiként dolgozó kollégáknak nincs módjuk a különféle öntevékenységi formák gyakorlásához, mert ezt a minimális keretet is kivonta az állam az iskolai költségvetésből. Nincs egy maradék fél óra sem a szigorúan és központi módon tervezett tantárgyfelosztásban arra, hogy olyan tevékenység is kialakulhasson, amely bővítheti a gyermekek személyiségét, és fejleszti mindazon készségeket, amelyek a jobb felfogó-, kommunikációs képességet és az érzelmi intelligencia fejlesztését szolgálhatják.

Az az általános iskola, amely például már hat órakor kinyitott, vagy meghosszabbította az iskolában való tartózkodást azzal, hogy rendszeres sporttevékenységet alakított ki asztalitenisz-, kosárlabda-, labdarúgás-lehetőséget kínálva tanulóinak, most kénytelen ezt a hagyományát feladni, mert ilyen tevékenységre nincs kerete a kerületi, most már központi fenntartónak. Abban az iskolában, ahol drámapedagógia keretében rajz- és zenekari tevékenység is volt, melyeket az iskola volt tanulóit, ma már művészek vezettek és irányítottak, erre most nincs lehetőség, mert a hihetetlenül szigorú tantárgyfelosztásban egy félóra sem maradhat ilyenfajta tevékenységre.

A kognitív fejlesztés lehetőségeit is kizárta, vagy súlyosan korlátozza a jelenleg érvényben lévő tanterv, de sérül az érzelmi intelligencia fejlesztése is. Fel tűnő jelenség, hogy némely iskolaigazgatók már a törvény bevezetése előtt elkezdtek a hittan- vagy az erkölcstanoktatást. Az ún. erkölcstan tanítása keretében – reméljük, nem általános példa – az egyik budai gimnáziumban már a Mi-atyánkot kell megtanulnia minden tanulóknak a minimális erkölcstani jegy elérése érdekében. Ez a gyakorlat szemben áll az alaptörvény szellemével, és az uniós értékektől is távol áll.

Iszonyú mennyiségű tananyagot tartalmaz a kiadott központi tanterv, és mindössze 10 százalék lehetőség maradt a gondolkodó tanár igényeinek bekapcsolására.

Az iskola struktúráját, amelyet hagyományosan igazgató, igazgatóhelyettes, szakmai munkaközösségek irányítottak, a központi utasítás rendszere megszüntette. A tankerülethez tartozik minden cselekvés megszervezése, az ahhoz szükséges feltételek megteremtése, és mire az iskola felterjesztésére elbírál egy pedagógiai szempontból értékes kezdeményezést a tankerület, addigra már elvesztette a program az aktualitását. Lehetetlenné vált a legkorszerűbb metodikai módszerek folytatása, például a tematikus témafeldolgozás, a didaktikai táblával vezérelt, projekt-módszerű oktatás, a tanulói csoportok működéséhez szükséges bontás és tantárgy-átcsoportosítás.

Az iskola megszűnt önálló pedagógiai műhelyként működni

Azok a lehetőségek, eljárások, amelyek eddig a pedagógiai újítást, korszerűsítést, a tanulói aktivitást és gondolkodást fejlesztették a ma iskolájában, lényegében megszűntek. Megszűntek, mert megszűnt az iskolának és tanárainak pedagógiai önállósága. A túlsúlyolt tananyag, a gyakorlásra fordítható időkeret hiánya, az iskola pénztelensége, amellyel a kulturális fejlesztést megoldhatja, elveszett az állam közvetlen irányítása miatt. Központilag, legtöbbször hozzá nem értők által irányított állami alkalmazott lett a pedagógusból. Igaza van Szüdi Jánosnak (volt közoktatási államtitkár – a szerk.), hogy ez a hatalom nem jogrendszerben, nem elérendő pedagógiai célokban gondolkodik, és ezzel a központi kézi vezérlés elhalálra ítélte az iskola minden sajátosságát.

A kollégák feladják a részvételüket sorsuk alakításában, mert nem értik, ami a fejük felett vagy a bevonásuk nélkül történik. A törvénnyel kapcsolatos újdonságoktól kapkodják a fejüket, és azt gondolják, hogy ezek az újdonságok annyira nem életszerűek, hogy nem is lehet igaz. A törvény és annak módosításai között elvesznek nemcsak a kollégák, hanem a jogalkotók is.

(Folytatás a 10. oldalon)

PINTÉR: ISKOLARENDŐRSÉG KEZDI MEG MUNKÁJÁT

A kiemelten veszélyeztetett iskolákban megkezdte működését az iskolarendőrség — jelentette be a belügyminiszter május 17-én Budapesten. *Pintér Sándor* a most alakult Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács ülése után tartott sajtótájékoztatón azt mondta, hogy a nyomozók a tantestület tagjaként vesznek részt a nevelőmunkában.

A belügyminiszter azt mondta, új szintre kell emelni a közbiztonságot, a bűnmegelőzéssel kapcsolatban a sok elméleti munka felhasználásával a gyakorlatra kell helyezni a hangsúlyt. Az Országos Baleset-megelőzési Bizottság munkája jó példa arra, hogy megfelelő stratégiával lehet eredményeket elérni – tette hozzá. Szerinte a bűnmegelőzés terén elvárt eredményekhez azonban kevés a rendőrség, a polgárőrség, a Belügyminisztérium, ehhez a társminisztériumok, a civil szervezetek együttműködésére van szükség, de az iskolák és a családok közreműködése is elengedhetetlen.

Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter azt mondta, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsnak innovatívnak és professzionálisan magas színvonalúnak kell lennie, és a testület által kidolgozott stratégiák révén remélhetőleg minél több embert lehet majd visszatartani bűncselekmény elkövetésétől.

Úgy fogalmazott, a bűnmegelőzés hosszú ideig elhanyagolt, formálisan kezelt területe volt a közéletnek, az ezredforduló után azonban sokkal több veszéllyel és kihívással kell szembenéznük az embereknek. A bűnmegelőzés a legolcsóbb bűnűldözés, hiszen ha sikerül valakit visszatartani a bűncselekmény elkövetésétől, már nem jelent kiadást az igazságszolgáltatásnak és a büntetés-végrehajtásnak – mondta a miniszter.

Hatala József, a tanács elnöke kifejtette, új megoldásokban gondolkodnak, továbbá ki kell választani azokat a célcsoportokat, amelyeknél a megelőzési munkával minimalizálni lehet az elkövetővé és a sértetté válást, és el kell érni, hogy az évek során a bűncselekmények száma jelentős mértékben csökkenjen Magyarországon.

Forrás: MTI

TIZENKÉT ÉVESEK EGY ÉVRE ELŐZETESBEN

Idén nyártól már a 12 éves gyerekek is büntethetők lesznek bizonyos súlyos bűncselekmények miatt, ezért felmerül az előzetes letartóztatás kérdése. Ezt az alkotmányügyi bizottság úgy oldaná meg, hogy a 14 évesnél fiatalabbakat legfeljebb egy évre, az ennél idősebbeket két évre lehetne bírói ítélet nélkül fogva tartani.

Akár 12 éves gyerekek is előzetes letartóztatásba kerülhetnek, ha a parlament támogatja azt a módosító indítványt, amelyet az alkotmányügyi bizottság nyújtott be május 21-én a kormány legújabb büntetőjogi salátatörvényéhez. A büntetőeljárás törvény (Be.) módosítása azt mondaná ki, hogy a 14. életévüket be nem töltött fiatakorúak előzetes letartóztatása legfeljebb egy évig tarthat, míg a 14 évesnél idősebbek két évig tarthatók fogva bírói ítélet nélkül.

Az új, július 1-jén hatályba lépő büntető törvénykönyv (Btk.) szakít azzal a hagyománnyal, hogy a 14 évesnél fiatalabb gyerekek nem büntethetők. A 12 évesnél idősebb gyerekek is felelősségre vonhatók lesznek a súlyos, életellenes bűncselekmények (emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés, életveszélyt vagy halált okozó testi sértés), illetve a rablás és a kifosztás súlyosabb eseteinek elkövetésekor.

Ha a 12 éves gyerek büntethető, akkor felmerül a kérdés, hogy elfogása után előzetes letartóztatásba lehet-e helyezni. Korábban ezt úgy oldották volna meg, hogy egységesen egy évre szállították volna le a fiatakorúak (18 évnél fiatalabbak) előzetes letartóztatásának maximális időtartamát. A bizottság indoklása szerint azonban a 14 és 18 év közöttieknek „továbbra is a kétéves maximum fenntartása indokolt”.

A jelenleg is hatályos Be. szerint a fiatakorúak előzetes letartóztatásának csak akkor van helye, „ha az a bűncselekmény különös tárgyi súlya folytán szükséges”. A fiatakorú előzetes letartóztatását javítóintézetben vagy büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani: a kettő közül a bíróság „a fiatakorú személyiségére vagy a terhére rótt bűncselekmény jellegére tekintettel” választja ki, hogy pontosan hol.

Forrás: hvg.hu

MI ÁLLHAT A LÓGÁSOK MÖGÖTT?

Több ezer diákot érint a támogatás felfüggesztése

Idén februárban 9400 gyermeket érintett az, hogy az iskoláztatási támogatást a 2010/2011-es tanévtől a rendszeres iskolába járáshoz kötötte a kormány – közölte a parlament honlapján az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára. *Doncsev András* közölte: a támogatás felfüggesztésének bevezetését megelőző tanévhez képest az 50 órás hiányszások száma a 2011/2012-es tanévre az 1–12. évfolyamos tanulók körében 22 százalékkal csökkent.

Selmeczki Gabriella, a Fidesz szóvivője korábban elmondta, hogy 23 ezerrel csökkent az igazolatlanul hiányzó diákok aránya 2010/2011-ben. Tavaly novemberben pedig 28 ezerrel 18 ezerre csökkent az 50 óránál többet hiányzó diákok száma, és az évismétlésre szoruló, vagyis a több mint 250 órát hiányzó is 5 ezerrel kevesebben lettek. Tavaly szigorodtak a szabályok, mivel 2012-től már szüneteltethetővé is vált a kezdetben csak felfüggeszthető támogatás. Korábban egy számlán gyűjtötték a felfüggesztett támogatást, amelyet később, a tankötelezettség teljesítésekor egy eseti gondnok bevonásával folyósítottak a szülőknek. Most kirívó esetekben végleg megvonhatják a támogatást.

Doncsev szerint az iskolai hiányszások mögött állhat a család rossz anyagi helyzete, a szülő hanyagsága, a gyermek esetleges beilleszkedési problémái vagy a tanulással kapcsolatos kudarcélményei. A pénzbeli támogatás szüneteltetéséhez ezért gyámhatósági intézkedés is társul. Az 50 óra elmulasztásáról szóló jelzés alapján a gyámhivatal a 16 évesnél fiatalabb gyermeket védelembe veszi. Családjához gondozót rendel ki, aki segít a hiányszások hátterében rejlő okok megszüntetésében. A 16 éves vagy idősebb kiskorú esetében a kötelező védelembe vételre nem kerül sor.

Forrás: vg.hu

Veszélyben a gondolkodás önállósága

(Folytatás a 9. oldalról)

Csak egy példa arra, hogy központilag megszabták, hogy „bizonyos tíz népdalt” kell megtanítani a tanulóknak. Az énektanár kollégák úgy jöttek vissza az értekezletről, hogy „ez nem lehet igaz, még azt sem engedik, hogy mi válasszuk ki azokat a népdalokat, amelyeket alkalmasnak találunk?”. Kiderült, hogy azért szabták meg a népdalokat, mert így akarták elérni, hogy egységesen egyetlen határon túli magyar közösség dala se kerüljön ki. Nem bíztak meg az énektanárokból annyira, hogy lehetővé tették volna számukra az önálló választást. A politika az énektantervbe és a magyar irodalom tananyagába is betüremlik, s a tananyag zsúfoltságával még azokat az eredményeket sem fogják tudni megvalósítani, amelyeket eddig a PISA-mérések szerint elérték.

Így olvad el a maradék értelmiségi attitűdje a szakmának. Az iskola pedagógiai önállóságának elvesztése, az igazgatói hatáskörök minimalizálása, a pedagógusok gondolkodásának korlátozása a pedagógusok értelmiségi léte teljességét veszélyezteti, nem szólva arról, ami ennek következménye, a gyermekek személyiségének torzulása, a megfelelő kognitív és érzelmi fejlődésük elmaradása.

Setényi János

NÉPSZÁMLÁLÁS UTÁN A KÖZOKTATÁSRÓL

Az Európai Unió már egy évtizede „beárazta” az előregedés okozta társadalmi átalakulást

A népszámlálás adatainak elemzése és megértése ugyanolyan jelentőséggel bír, mint a PISA vagy a kompetenciamérés értelmezése. A részletes adatok és elemzések ez évben folyamatosan várhatók, de a 2013. márciusi első kiadványok alapján néhány, közoktatási rendszerünk működését érintő következtetést máris megfogalmazhatunk. Az összkép egyszerre érdekfeszítő és nyugtalanító: Magyarország teljes mértékben nyugati típusú népmozgalmi irányokkal bír, miközben gazdasági eltartóképesége a nyugat-európai államok töredéke csupán.

A főbb mozgásirányok

1. Folyamatos és gyorsuló népesséfgyógyás

Tíz év alatt az ország népessége 217 ezer fővel csökkent. *A csökkenés a gyermekoraiak között volt a legjelentősebb*, mintegy 15 százaléka tíz év alatt. A természetes éves fogyás a 90-es években átlagosan 33 ezer fő volt, ami 2000 utánra több mint 35 ezer főre nőtt. A drámai fogyás úgy keletkezett, hogy Magyarország a bőkezű családtámogatás állami rendszerét az úttörők között építette ki a 70-es években, és nemzeti jóvedelmének tekintélyes részét költötte családtámogatásra. Azaz a népesség pénzzel történő, több évtizedes megvesztegetése (hogy szándékaik ellenére vállalkoznak több gyermeket) csak korlátozott eredményeket hozott. A szórványos bevándorlás – amely többnyire a környező államok magyar lakosságából merített – egyre csökkenő mértékben tudja a veszteséget pótolni. Az utódállamokban élő magyarság egyébként erős fogyást mutat, így az ő bevándorlásuk tulajdonképpen „népesedési kölcsönnek” tekinthető, nem kimeríthetetlen kútnak. Így a közoktatás intézményrendszerének folyamatos zsugorodása elkerülhetetlen, az ezt övező oktatáspolitikai viták (iskolabezárás, elbocsátások) folklorisztikusnak minősíthetők. A zsugorodás olyan küszöbértékek átlépéséhez vezethet (a kisebbedés értelmében), amely mentálisan nehezen feldolgozható a 80-as és 90-es években szocializálódott elemzők és tervezők számára. (Lásd például a megyénként egy, esetleg két szaképző központ – teljesen reális – kamarai elképzelését.) A településközi koordinációval feltöltött intézmények már nem integrálhatók a helyi demokrácia keretei közé. A zsugorodás – az informatikai eszköztár gyors fejlődésével karöltve – egyértelműen a központosításnak kedvez majd, és növeli a kézi vezérlés hatékonyságába vetett hitet. A megyeközpontokon kívüli közoktatási intézmények működéséből eltűnhet a stabilitás és a hosszú távú tervezés eleme. A felsőoktatás területén a jelenlegi intézményrendszer összeomlását hozhatja a fogyás. Az elmúlt három év felvételiző-létszámai (140 ezer, 110 ezer és 90 ezer) a külföldön tanulók számának növekedésével együtt fenntarthatatlanná

teszik a mai képzési kapacitásokat. Ezek csak akkor lennének megmenthetők, ha a felnőttképzés és a felsőoktatás stratégiai méretű összekapcsolására irányulnának a közpolitikák.

2. Földrajzi koncentráció

A globális gazdaság logikájából fakadó népességvándorlás – a régi tagállamok mintájára – Magyarországon is átrendezi a településszerkezetet. 2011-ben már Budapesten és Pest megyében élt a népesség egyharmada. Az új gazdaságszerkezetbe bekapcsolódni nem tudó megyék kiürülnek, Békés megye például népességének majdnem egytizedét veszítette el egy évtized alatt. A fenti folyamatok drámai erővel érintik majd a közoktatási feladatellátási helyek számát, méretét és elhelyezését. Fenntarthatatlanná válik az a HEFOP/TÁMOP-os fejlesztéspolitika, amely pályázói hajlandóság mentén „permetezte” a fejlesztési pénzeket a közoktatásnak; jelentős földrajzi foltok alakulnak ki, ahová – sajnálatos módon – már nem szükséges beruházni.

3. A civilizációs mutatók gyors javulása

A 70-es évek magyar társadalmának egyik meghatározó problémája a „lakáskérdés” volt. A 2011-es adatok drámai javulást mutatnak (bár Budapest nyilvánvalóan gyengébb mutatókkal bír). Mindenütt csökkent a laksűrűség, a vidéki városokban és a községekben a népesség nagy többsége nagy alapterületű lakásokban él.

A 90-es években felpörgetett oktatási expanzió látványos eredményeket hozott: 2001-től 2011-ig 443 ezer fővel nőtt az érettségizettek és 493 ezerrel a diplomások száma. Magyarország egyik hagyományos társadalmi terhét, a nyolc osztállyal kevesebbet végzetek tömegét is sikerült magunk mögött hagyni. A 15 éves és annál idősebb népességben arányuk tíz év alatt 34 százalékról 28 százalékra csökkent, a fiatalok között arányuk már elenyésző. Ezzel az általános iskola, tét nélküli képzési szintté válva, népnepvelésből a *fo-gyasztás* felé húzódik át; utat engedve a játék, a kellem és a gyermekkedély világának, a „gyermekközpontú” reformpedagógia mindent átjáró befolyásának. A civi-

zációs mutatók gyors javulása a jövőben egyre élesebben veti majd fel a bővülés mögötti *minőség* kérdését. Az expanzió értelmét a minőség és a munkaerő-piaci megfelelés javulása adhatja meg.

4. Előregedés és új társadalmi törésvonalak kialakulása

A nyugat-európai társadalmak mintájára új, a teljes politikai világot átrendező törésvonalak jelentek meg. Az elmúlt tíz évben 209 ezer fővel csökkent az aktív korúak, és 245 ezer fővel nőtt az időskorúak száma. Ez azonban csak a kezdet, az igazi fordulat a következő öt-tíz évben várható, hiszen a ma 60 év körüli, nagy létszámú „Ratkó-nemzedék” nyugdíjba vonulása soha nem látott terhet ró majd az amúgy sem fenntartható társadalombiztosításra. Fontos, hogy a régi tagállamokkal szemben a demográfiai összeomlást nem kíséri képzett és ambiciózus bevándorlók százezreinek belépése a munkaerőpiacra. A fenti változás hatásairól szólnunk majd a *Methusalemgesellschaft* kapcsán, itt csak annyit jegyzünk meg, hogy a köz- és felsőoktatás társadalmi jelentősége és megítélése drámaian romlani fog a közeljövőben, „gyermek és fiatalok ügyévé” válva. A közpolitika középpontjába elkerülhetetlenül olyan kérdések kerülnek, mint a fűtésszámla és gyógyszer-támogatás. A társadalmi folyamatokhoz minden demokratikus gyűjtőpártnak alkalmazkodnia kell, és *öregpolitikát* kell hirdetnie. Az egyre kisebb létszámú és egyre növekvő társadalmi adóssággal megterhelt fiatalok képviseletét – jobb híján – a szélsőséges pártok és *single issue* mozgalmak veszik át. Akit ezen folyamatok mélyebben érdekelnek, annak elsősorban Japán társadalmi és közpolitikai átalakulását érdemes tanulmányozni.

5. A házasság intézményének szétmállása és a család átalakulása

Tíz év alatt a 15 éves és idősebb népességben a házások aránya az enyhe többségből kisebbségbe váltott át (49 százaléka). A nem házások csoportjában a nőtelek/hajadonok aránya nőtt a leggyorsabban (39 százaléka), azaz a fiatalabbak körében drámaian csökkent a házasságkötési hajlandóság. (Folytatás a 12. oldalon)

NÉPSZÁMLÁLÁS UTÁN A KÖZOKTATÁSRÓL

(Folytatás a 11. oldalról)

További terhet ró a hagyományos családmodellre az a tény, hogy 2011-re a nők magasabban képzettségre váltak, mint a férfiak. 2011-ben a háztartásoknak alig több, mint fele alapult párkapcsolaton. Az úgynevezett családháztartások száma 54 ezerrel csökkent, a nem családi háztartások száma pedig 262 ezerrel nőtt a nevezett időszakban. A párkapcsolati térkép a következőt mutatja: 1 millió 796 ezer házaspár, 407 ezer élettársi kapcsolat és 561 ezer egyszülős, gyerekes modell. Az elsőprő erejű átalakulás közoktatási és nevelési kérdések tömegét veti fel. Magyarország nyugati társadalmi modernizációja elérte azokat a küszöbértékeket, amikor a nevelés iskolai modelljei, mintái már személyesen érinthetik – többnyire kellemetlenül – a tanulók és szülők tömegeit, azaz lehetetlenné válik a hagyományos vagy bármilyen egységesítő minta konfliktus nélküli közvetítése. A tananyagok, tankönyvek új, korábban ismeretlen konfliktusok hordozóiá válnak. A közoktatásban a hagyományos férfiszerep ritkán fellelhetővé válik, a 12 éves közoktatás szellemét a képzett nők elfogadó, megértő és támogató attitűdjé hatja át a szociális ellátás szellemét csempészve az

eredetileg teljesítményelvű intézménybe. Az oktatáspolitikusok döntéseit ugyan végrehajtják (ahogy lehet), de a végrehajtásban kivédhetetlenül keverednek a támogató, integráló és felzárkóztató elemek. Az implementáció helyi interpretációvá válik.

6. Identitáverseny

A népszámlálási eredmények egyik leginkább megvitatott része az etnikai és vallási identitások köré csoportosul majd. Tény, hogy a magukat magyarnak mondók aránya 9,4 millióról 8,3 millióra csökkent. Látványosan nőtt a magukat romának (cigánynak), németnek és más nemzetiségnek vallók aránya, de az adatok (különösen a cigányok esetében) semmilyen komoly társadalompolitikai következtetésre nem alkalmasak. A magukat elismert vallási felekezethez tartozókként azonosítók száma jelentősen csökkent; itt most csak a meghatározó fontosságú katolikusok álljanak példaként: tíz év alatt 5,5-ről 3,9 millióra esett a számuk. Ez természetesen nem jelenti a vallásos hit visszaszorulását, csupán az intézményes kötődés gyengülését.

Az értelmezési keretek

A fenti átalakulás egyazon folyamat, így nem különíthetők el „jó” és „rossz” elemek benne. A közpolitika és oktatáspolitikai számára kínáló válaszokhoz a teljes folyamat feldolgozása szükséges. Európa számára ezt Ulrich Beck német szociológus a *Kockázati társadalom (Risikogesellschaft)* című munkájában végezte el. Érdekes, hogy a hazai értelmiség – amely '90 előtt minden fontosabb külföldi munkát feldolgozott – Beck elméletét már nem fordította át hazai használatra. Értelmezési keret nélkül a népszámlálási adathalmazt nem dolgozza fel a társadalmi nyilvánosság, csupán a poli-

tikai szféra „rabolja ki” – érdekeinek megfelelő témák összefüggéstelen kiragadásával. (Az OktpolCafé szerzői érdeklődéssel várják, hogy a nemzetközileg is hitelesített értelmezési keretek nyújtására képes akadémiai szféra mikor lép be a népszámlálás feldolgozásába.)

A gyakorlatiasabb közpolitikai válaszok kialakítására az Unión belül kínálkozik lehetőség (tudás, tapasztalat és fejlesztési forrás). Az Európai Unió már egy évtizede „beárazta” az előregedés okozta társadalmi átalakulást, élethossziglani tanulással kapcsolatos stratégiája nem is lenne érthető e nélkül.

Az adatok tehát nem a statisztikai valóságot, hanem a megkérdezettek identitáshullámzását mutatják. A zárt nemzetállamok felbomlásával az identitások átjárhatók, egymásba érők és folyamatosan változók. Az identitások a nagyobb civilizációs előnyöket kínáló erőközpontok köré csoportosulnak, akiknek pedig semmit nem kínálnak, szükségszerűen radikalizálódnak.

A fenti változások – azaz az ipari nemzetállam leépülése – részleges visszatérést jelentenek a társadalmi tagoltság olyan szintjére, amely a dualizmus korában jellemezte Magyarországot. Több mint egy évszázad asszimilációs munkája alakul vissza. Az oktatás és nevelés területén csak az a nemzeti narratíva számíthat pozitív fogadtatásra, amely kézzelfogható civilizációs előnyöket kínál, és – akár kulturális engedmények árán is – integrál. Mivel ilyen narratíva Magyarországon nincs, és az elmúlt húsz év a polarizáció irányába ment, a pedagógia számára nem lesz könnyű támogató alapok nélkül cselekedni. Ez felértékeli a helyi integráló kezdeményezések szerepét.

A fenti folyamatok elkerülhetetlenül vezetnek a bevándorlás kérdéskörének megnyitásához. Ezen a téren a magyar közoktatásnak csupán egy bevándorló-csoporttal vannak – korlátozott mértékű – tapasztalatai.

A fővárosba koncentrálódó kínaiak sikeres közoktatása azonban semmilyen tekintetben nem szolgál általánosítható példának a jövő bevándorlóinak iskolai integrációjával kapcsolatban.

(A cikk az OktpolCafén jelent meg március 31-én)

ELHALASZTANÁ A SZAKKÉPZŐKÖZPONTOK LÉTREHOZÁSÁT A KLIK

A szakképzőközpontok létrehozásának elhalasztását kezdeményezte az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) a Nemzetgazdasági Minisztériumnál – mondta Marekné Pintér Aranka, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (Klik) elnöke.

A dél-dunántúli tankerületi értekezletet megelőző sajtótájékoztatón utalt arra, hogy a szakképzési törvény május 31-i határidővel olyan integrációt ír elő, amely 5-10 ezer fős tanulólétszámhoz kötött szakképzőközpontok létrehozását jelenti. A központok megyénként jönnének létre, a többi intézmény pedig ezek tagintézménye lenne – tette hozzá.

Marekné Pintér Aranka elmondta, ennek indokoltsága a Klik létrejöttével újratárgyalandó, hiszen ezzel már egy szervezeti integráció megvalósult, miután április 1-jével a Klik átvette a megyei intézményfenntartó központok szakképző intézményeit. Az Emmi a

képzőközpontok létrehozásának határidejét egy évvel tolná ki – mondta. Kitért arra is, hogy a Vidékfejlesztési Minisztérium az agrárszakképzést saját hálózatában szervezi meg, ennek határideje 2013. május 31.

A tankerületek legfontosabb feladata az átadás, átvétel elősegítése – füzte hozzá. A Klik elnöke szerint a szakképzési törvény szerinti átalakítást azért is nehéz megvalósítani, mert a jelenleg működő térségi szakképzőintézmények esetében európai uniós projektekként vállalt fenntartási kötelezettségek vannak.

Forrás: MTI

NINCS BÉKE A HITOKTATÁS KÖRÜL

„Méltóztassanak már kiadni a végrehajtási utasítást”

Mindmáig nem jelent meg mindaz a végrehajtási utasítás, amely ahhoz kell, hogy szeptembertől a köznevelési törvényt hitoktatási és egyéb vonatkozásban a gyakorlatba át lehessen ültetni – hangsúlyozta Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek püünkösdhétfőn Budapesten. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmege ifjúsági és családi napján tartott pódiumbeszélgetésen a bíboros emlékeztetett arra: *Bölcskei Gusztáv* református püspökkel már tavaly júniusban arról panaszkodtak a médiában, hogy „méltóztassanak már kiadni a végrehajtási utasítást”, ami azonban máig is csak részben történt meg.

Erdő Péter rámutatott: jelenleg nem tudják, a hitoktató kap-e óradíjat, ha igen, akkor mennyit és kitől. Azt sem tudják, hogy hány gyereknek kell jelentkeznie egy adott felekezeti hittanóra ahhoz, hogy külön csoportot lehessen alakítani. „Sok mindent nem tudunk, és ez akadályozza a munkánkat” – fogalmazott. Utalt arra, hogy a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) január 1-jével akart tájékoztató körlevelet kiadni a katolikus hittanra való beiratkozás módjáról, de nem tudták megtenni, mert nem jelent meg a köznevelési törvény erre vonatkozó végrehajtási utasítása. Nem történt meg annak ellenére sem, hogy közben április 8-án állapították meg a hittanra történő jelentkezés határidejét – hangsúlyozta. Ekkor az MKPK elkérte a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól az összes magyarországi iskola címét, és központilag levelet írt mind-egyiknek, amelyben arra hívták fel a figyelmet, hogy az iskolákban a katolikus egyház a hitoktatást vállalja. Az volt ugyanis a tét, hogy ha ezt nem nyilvánítják ki egy adott településen, akkor ott nem lehetett volna katolikus hittanra jelentkezni. Tehát érvényben volt egy jogvesztő határidő, ugyanakkor nem tisztázták, hogy mit kell tenni ezen a téren – összegezte.

Egyházi épületben tanítanak a hittant

Közölte, minden propaganda és konkurencia ellenére, akik felekezeti hittant kértek,

azok többsége országos szinten katolikus hittant kért, de ez nem jelenti azt, hogy minden iskolában meg is tudják alakítani a hittan csoportokat. Elmondta, mindig azért harcoltak, hogy meg lehessen tartani a kötelezően választható hittanórákat is – az eddigi fakultatív hittanórákhoz hasonlóan – egyházi épületekben. Felhívta a figyelmet arra, hogy ez a többi felekezetnek is érdeke, ahol még kevesebb tanuló van, és csak több osztályból jön össze egy csoportra való gyermek. Ésszerűnek nevezte azt, hogy egyszerre ne öt osztálytermet kelljen az iskolának a hittanóra céljára bocsátani, mert nem lesz annyi helyiségük. „Továbbra is ezt kérjük”, de „nem látszik egyelőre nagy készség ez irányban” – jegyezte meg.

A bíboros kiemelte: ahol Európában létezik etika vagy erkölcstan nevű „civil” tantárgy, ott „annak a tartalmával mindenütt bajok vannak”.

A bíboros kiemelte: ahol Európában létezik etika vagy erkölcstan nevű „civil” tantárgy, ott „annak a tartalmával mindenütt bajok vannak”. Véleménye szerint, ha egy állam dönti el, hogy mit kell etika címén oktatni, akkor ahhoz kellene egy világnézeti egyetértés a minimális értékekben, de „ez bizony egy-egy országon belül sem nagyon van meg”, ráadásul még nemzetközi elvárásokkal is „bombázzák” az egyes országokat, hogy miket kell elismerni, miket nem szabad túlhangsúlyozni a tananyagban. Erdő Péter

meglátása szerint „nehéz az etikaoktatás vonatkozásában teljesen optimistának lenni”. Hangsúlyozta, legyenek olyan etikatankönyvek, „amelyek nagyjából (...) a zsidó-keresztény értékrendnek az alapjait mégiscsak tartalmazták”.

Már megvannak a katolikus tankönyvek

Kitért arra, hogy Európában az egyházi iskolák sokszor elvilágiasodtak, pedig fontos, hogy egy oktatási intézmény ne csak formálisan viselje a katolikus nevet, hanem a tanárok és a szülők is figyeljenek oda, hogy tényleg ilyen szellemű legyen az adott iskola. Ezzel összefüggésben beszámolt arról, hogy a magyarországi katolikus hittanoktatás már rendelkezik a teljes tankönyvsorozattal az általános iskola első osztályától az érettségig. Ez megtalálható az interneten is, a tanároknak pedig úgyszintén minden segédeszköz rendelkezésre áll a hittanoktatás terén – füzte hozzá. Beszélt arról

is, hogy az értékorientált pedagógia jegyében tanároknak és diákoknak összeállítanak egy olyan sorozatot, amely azt veszi számba, hogy egyházi szempontból mire érdemes még kitérni a hittanon kívüli tantárgyak esetében a tananyagban. Így készítenek egyebek mellett irodalmi, történelmi, művészeti témájú kiegészítő anyagokat. Ének-zene tantárgyból például kiadták, hogy mely katolikus énekeket kell ismerniük a katolikus iskolákba járó tanulóknak – mondta.

Forrás: MTI

A hitoktatásról kérdeznek

Közös levélben kér felvilágosítást a kormánytól a katolikus, a református és az evangélikus egyház a szeptembertől bevezetendő hit- és erkölcstan-oktatás szervezésével és lebonyolításával kapcsolatos nyitott kérdésekről – közölte a Magyarországi Református Egyház kommunikációs szolgálata május 29-én.

A közlemény a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Bizottsága tagjainak, valamint a református és evangélikus egyházak püspökeinek budapesti találkozájáról beszámolva azt is tudatta, hogy az egyházak a nyitott kérdésekről szakértői egyeztetést javasolnak.

A köznevelés finanszírozásával és az új köznevelési koncepció egyes rendelkezéseivel, oktatási intézmények átvételével összefüggésben az egyházak a problémák összegyűjtésén túl megállapodtak abban, hogy további közös egyeztetéseket kívánnak folytatni az oktatási kormánnyal a folyamatok tisztázásáért és a törvényi rendelkezések véglegesítéséért – olvasható a tájékoztatóban.

Az egyházi vezetők egyeztettek továbbá a módosítás alatt álló egyházi törvény, valamint a temetői és a szociális törvény részleteiről is. *MTI*

Az Emmi szerint minden feltétel adott a hit- és erkölcstan bevezetéséhez

A Magyar Közlönyben március 22-én megjelent – 22/2013. (III. 22.) – Emmi-rendelet iránymutatásainak megfelelő rendben zajlik az iskolákban a szeptembertől induló új tantárgy, az erkölcstan, illetve a helyette választható hit- és erkölcstanoktatás megszervezése – írta közleményében május 21-i dátummal az Emmi.

Majd így folytatta: „Az egyházakkal folytatott hosszas egyeztetéseket követően született rendelet részletesen szabályoz minden fontos kérdést. A szövegből többek között egyértelműen kiderül, hogy sem felfelé, sem lefelé nem korlátozza a csoportok létszámát, biztosítja a hit- és erkölcstan iskolán kívüli oktatásának lehetőségét. Az Emmi Köznevelési Felelős Államtitkárságának álláspontja szerint minden feltétel adott az új tantárgy sikeres bevezetéséhez.”

Paár Ádám–Rác Márk–Szirmák Erik–Szócs Judit–Tóth Zsófia

VÁLTOZÓ MODELLEK: A SZAKKÉPZÉSI RENDSZER REFORMJA

A duális rendszer előnyeit nálunk a nagyvállalatok és az állami vállalatok élvezik

Elemzésünkben a szakképzés átalakulását vesszük górcső alá. Az Orbán-kormány a német rendszerű, úgynevezett duális szakképzési modell bevezetésére törekszik. Annak jártunk utána, hogy a bevezetendő szakképzési rendszer mennyiben hasonlít a mintaadó német rendszerre, és mennyiben tér el tőle.

A kormány és a szakképzés

„A kormány erkölcsi kérdésként kezeli, hogy megtanítsa dolgozni az embereket” (Orbán Viktor)

A második Orbán-kormány folytatta a Gyurcsány- és Bajnai-kormányok által megkezdett – és nyugati, amerikai, brit és német példákra (lásd Clinton-, Bush-, Blair- és Schröder-kormányok) alapuló – workfare (munkaalapú) szociál- és foglalkoztatáspolitikát, amelyik a foglalkoztatás bővítését tekinti a kormányzás egyik elsődleges feladatának. Ennek eleme a szociális és munkanélküli-segély feltételeinek megszigorítása, a szegények megsegítése, a munkaképes szegényeknek a munkaerőpiacra való – akár kényszerítő eszközökkel történő – visszavezetése, és a jóléti meg az oktatáspolitikai alárendelése a munkaerőpiac igényeinek.

Ha végigtekintünk a kormány oktatáspolitikáján, akkor vörös fonalként húzódik keresztül rajta a workfare elem: ebben a szemléletben az oktatási rendszer elsődleges feladata a munkaerő-utánpótlás biztosítása, nem pedig az általános műveltség kanonizált elemeinek áthagyományozása vagy a társadalmi mobilitás előmozdítása. Mindezek másodrendűek ahhoz a – gazdasági lobbicsoportok által erősen pártolt – igényhez képest, hogy a fiatalok minél többen és minél nagyobb számban „produktív munkát” végezzenek, és ne lógassák a lábukat a felsőoktatásban meg a „romkocsmák asztalainál”.

Orbán Viktor fent említett kijelentése is igazolja, hogy a kormány számára nem annyira a sok bíráló által tévesen konzervatívként és/vagy nacionalistaként azonosított kánonváltatás, hanem a gazdasági szereplők igényeinek kielégítése bír fontossággal.

Változások a szakképzés terén

– A duális rendszerben három év lesz a szakképzésre fordított idő az eddigi ötéves képzési időszak helyett.

– Átalakul a képzés szerkezete, csökken a közismereti tananyagra fordított képzési időtartam (a közismereti tantárgyakra fordított idő a képzés idejének 33 százalékát teszi ki), ami azt jelenti, hogy heti öt testnevelésóra és egy osztályfőnöki óra mellett mindössze hat óra jut majd az összes többi tárgyra.

– A szakmunkástanulók a képzés első

évet az iskolai tanműhelyben, a második és a harmadik évet már a vállalatnál végezhetik el.

– A 2013/2014-es tanévtől kizárólag a Köznev. tv.-ben és a Szaktv.-ben meghatározott szakiskolai és szakközépiskolai képzés indítható.

– A szakközépiskola az Szt. alapján felsőfokú szakképzésben képzést utoljára a 2012/2013-as tanévben indíthat.

– A szakiskolai képzésben az új szabályozás lehetőséget ad a képzéstípusok közötti váltásra, továbbá a szakiskolai képzés folyamatásként érettségire felkészítő képzésbe való bekapcsolódásra.

– Új elem, hogy a megszerzett szakképesítés az adott ágazati képzésen belül középszintű szakmai érettségi vizsgával egyenértékűnek tekinthető, amennyiben a tanuló a közismereti vizsgatárgyakból sikeres érettségi vizsgát tett.

– Új elemként a Köznev. tv. szerinti Köznevelési Híd-programok keretében szakképzésben részt vevő tanuló folytathatja a tanulmányait kizárólag részsakképesítés megszerzése céljából.

– A szakképző iskolában 2013. szeptember 1-jétől a nem pedagógus/szakoktató végzettségű szakember munkáját módszertani kérdésekben két éven át mentor pedagógus segíti, amennyiben a szakember nem rendelkezik legalább két év, pedagógus-munkakörben szerzett tapasztalattal. A mentor feladatát a pedagógiai programban kell szabályozni.

A duális német szakképzési modell

A magyar szakképzési törvény változásairól 2011 januárjában született döntések életbe lépése több lépcsőben vette kezdetét, először 2012 szeptemberétől, majd 2013 januárjától. A változtatásokról és azok különböző időpontokban történő hatályba lépéséről külön tájékoztató értesíti a szakképző iskolákat, ezenkívül pedig a Magyar Közlöny hasábjain, valamint a Nemzeti Munkaügyi Hivatal weboldalán mindenki számára elérhető a magyar szakképzést érintő törvényi rendelkezések teljes szövege.

A második Orbán-kormány oktatáspolitikájának egyik fő prioritása, hogy annak átalakítása az ország gazdasági racionalitását szolgálja, így a magyar diákoknak versenyképes tudást kell szerezniük mind a köz-, mind a felsőoktatásban. Ezt a célt eddig minden kormány kitűzte maga elé, ennek

eléréséhez pedig különböző metodikákat alkalmaztak, amelyek kiváltották az oktatás szereplőinek ellenállását. Az Orbán-kormány eddigi oktatáspolitikáját is érte szakmai bírálat, illetve oktatói és hallgatói megmozdulások kísérték a nagyobb átalakításokat.

A duális szakmai képzés magyarországi bevezetésével kapcsolatban a kormány azt várja, hogy „jóléti állam helyett munkaalapú állam alakuljon”, és hogy a „munka becsületét” visszaállítsák. Ennek a keretein belül többek között az építőipar, az idegenforgalom, a szerelőipar, a vegyipar és az elektronikai szakmák területén szeretnék orvosolni a szakemberhiányt, továbbá a szakképző intézmények jelentőségét visszaállítani, mivel ezek az intézmények a hátrányos helyzetű gyermekek gyűjtőhelyévé váltak, és ezáltal presztízsük is csökkent. De vajon a német mintájú duális szakképzés illeszkedik-e a magyar adottságokhoz?

Németországban a szakképzést az általános iskola elvégzése után a duális rendszerben sajátíthatja el a diák. A képzési idő nagy része a termelő- vagy szolgáltatóüzemekben történik. Így az oktatás legnagyobb részét az iskolán kívül végzik el a fiatalok, vagyis a hét három-négy napján az üzemben, egy-két napon a részdíds szakiskolában (a szocialista rendszerben is hasonló volt a szisztéma). A duális modellben legmarkánsabban a gazdaság szereplői határozzák meg a képzés felépítését, és ebben a folyamatban már megjelennek mint jövőbeli munkáltatók is.

A duális képzésben a vállalat egy hosszú processzust követően választja ki a vele szerződni kívánó fiatalot. Mivel a vállalati menedzsment a saját cégnek (nem pedig a konkurenciának) akar szakembert találni, ezért alaposan felméri a jelentkező fiatal tudását.

A képzési program feltétele, hogy az általános képzést követően a diáknak, aki duális szakképzésben szeretne részt venni, egy kvázi állásinterjúra kell készülnie. A kiírt pályázatra jelentkező diák köteles benyújtani önéletrajzát, valamint az utolsó iskolai végzettségéről szóló okirat másolatát. Ezt követően alkalmassági dolgozatot íráshatnak vele, vagy pályázati megbeszélésen is részt kell vennie a kiválasztás során. Természetesen ennek a többkörös kiválasztási folyamatnak ugyanúgy része a tanulmányi átlag figyelembevétele vagy a hozott érdemjegyek becsapítása bizonyos tantárgyak tekintetében. Az alkalmassági vizsgát egy pályázati megbeszélés követi. (Folytatás a 15. oldalon)

VÁLTOZÓ MODELLEK: A SZAKKÉPZÉSI RENDSZER REFORMJA

(Folytatás a 14. oldalról)

Ezt követően a vállalat döntést hoz a fiatal tanuló felvételéről, elutasításáról vagy várólistára helyezéséről.

Nem csupán ez a kiválasztási folyamat emlékeztetheti a diákot arra, hogy a jelentkezési metódus hasonló ahhoz, amikor majd egy leendő munkahelyre jelentkezik, hanem a diákkal megkötött szerződés is. Ez a tanulói szerződés magába foglalja a szakképzés módját, a munka tartalmát, beosztását, célját, de rögzítve van a szabadságolás rendje, a juttatások jellege vagy a szerződés felmondásának a feltételei is.

De a tanulói szerződés aláírásával még nincsen vége a procedúrának: a szerződéseket még elküldik a kamaráknak, amelyek felülvizsgálják azokat, majd pedig rögzítik a tanulószervezési jegyzékben.

A tanuló díjazásban részesül, éppúgy, ahogyan a vállalat bármely dolgozója. A díjazás mértéke sem lehet önkényes, a „szervezett kapitalizmus” hagyományainak megfelelően ezt is szabályozza a munkavállalói és munkáltatói érdekszervezetek közötti szerződés. Szó sincs tehát arról, hogy a tanulót ingyen és potom munkaerőnek tekintik, jogai nagyon világosan le vannak fektetve.

A képzési programokat a piaci szereplők alakítják ki, így megfelelnek a gyakorlati munkáknak, továbbá a szakképzés költségeit a magánvállalkozások állják, de ennek finanszírozása történhet az állammal közösen is. A képzésben részt vevő diákok szerves részét képezik a termelésnek. A termelési idő alatt sokszor a vállalatok és üzemek saját költségeikre képzik ki a tanulókat, ezáltal is hosszú távú befektetésnek tekintik őket. A szakmát tanuló fiatal a munkaadó növekedése, az iskolalátogatás idejére pedig a vállalat szabadságot köteles biztosítani a részére. Így egymás mellett az iskolapadban való ismeretek elsajátítása és a kamaszkorban történő munkaszocializáció is megtörténik. Ennek szabályozott kereteit az állam biztosítja, kiszámíthatóságának és működőképességének köszönhetően a németországi vállalkozások egynegyede üzemi képzést folytat, és a tanuló fiatalok nagy száma vá-

lasztja ezt a fajta képzésformát. A duális szakképzési módot a vállalatok finanszírozzák nagyobb részben, a kamarai tagoknak a harmada veszi ki a részét a képzésben, mások, akik a rendszeren kívül vannak, más módon szerzik meg a munkavállalóikat, és nem költenek azok képzésére. A rendszeren belül viszont a képzési hozzájárulások és a tanulók munkájából származó jövedelem által megtérülnek a képzési költségek, a vállalatok lojális munkavállalókat kapnak, és az adott iparágra jellemző specifikus tudással vértékeztetik fel az ott tanulókat. Bizonyos szakmákban, ahol nem elegendő a tanulói hely, tartományi, illetve szövetségi költségvetési hozzájárulásokkal kompenzálhatnak.

A kamarák szerepe

Németországban a duális szakképzés rendszerének ellenőrzése a kamarákhoz tartozik, amelyeknek tagságát valamennyi vállalati szereplő alkotja a kisvállalkozótól egészen a nagyobb multinacionális cégekig. Ez a kamararendszer-típus az úgynevezett kontinentális modell, amely modellhez a spanyol, olasz, illetve a holland kamara rendszer is tartozik. Működésüket a közjogi törvények szabályozzák, a kötelező tagság révén pedig az egész németországi vállalkozói szférát képesek reprezentálni. A kamarák önkormányzati testületek, választott közgyűlésük, és elnökségük van. Feladataik közé tartozik a szakmunkásvizsgák tartalmának meghatározása, annak megszervezése, illetve hogy a kiadott bizonyítványok ténylegesen a végzett tanuló érdemeinek megfelelőek legyenek.

Problémák

A kormány retorikájában a szakképzés reformjáról beszél, ám az, ahogyan ezt megtervezi, inkább arra utal, hogy a betanított munkaerőt kívánja nagy tömegben előállítani a gazdaság számára. Még ezzel sem lenne baj, csak hogy Magyarországnak valóban tanult, művelt, versenyképes tudással rendelkező szakmunkásokra van szüksége. Azonban erősen kétséges a fentiek fényében, hogy ennek képes lesz-e eleget tenni az új rendszer.

A legtöbben attól félnek, hogy az új szakképzési rendszerben a munkaerőpiac nem tudja kellő számban felszívni a szakiskolai tanulókat. A válság miatt a kis- és középvállalkozások anyagi ereje csökkent, holott éppen a kkv-k foglalkoztatják a hazai munkaerő kétharmadát. Ugyanakkor Németországban, ahogyan a fentiekből is láthatjuk, a vállalatok nem csupán tanítják a hozzájuk jelentkező gyakornokokat, hanem fizetnek is a munkájukért. A duális rendszer drága mulatság, amelynek előnyeit Magyarországon – a kkv-k pénzügyi nehézségei és eladósodottsága folytán – a nagyvállalatok és az állami vállalatok élvezik. Ez viszont éppen a kormány retorikájának mond ellent, amely a középosztály támogatásáról szól.

Mindemellett Németországban is kritikák fogalmazódnak meg a duális képzéssel kapcsolatban. A legnagyobb hátránya a képzésnek, hogy hamar választásra kötelezi a szakmunkástanulót, viszont a specializáció később nehezzé teszi a váltást (ami a vállalat érdeke elsősorban, hiszen, mint hangsúlyoztuk, nem szívósságból foglalkozik a fiatallal, hanem a saját szakemberigényének a kielégítését végzi el). A vállalatok nem tudnak előre kalkulálni három-öt évre, hogy milyen szakemberre és pontosan milyen mennyiségben van szükségük. Egy válság vagy egy új technológia megjelenése felboríthatja a viszonyokat, szakmák súlylyedhetnek el, és újak iránt növekedhet az igény. Mindez Németországban talán nem is okoz nagy problémát, hiszen a fejlett német környezetben már a XIX. században kialakult a felnőttképzés rendszere. Azonban Magyarországon egy képzési, továbbképzési rendszer nem támogatja meg a gazdaságot.

A magyar környezetben további problémákat okoz, hogy az általános iskolából kikerülő diákok négyötöde funkcionális analfabéta, amin már az általános képzés sem segít (viszont azzal, hogy csökkentik a közismereti óraszámot a szakiskolákban, a helyzet egészen biztosan nem javul, hanem romlik).

LESZAVAZTÁK HOFFMANN RÓZSÁT

Megmenekülnek a családi napközik

Az Országgyűlés oktatási bizottsága elfogadta a korábbi LMP-s, jelenleg független képviselő Ertsey Katalin Osztyolkán Ágnessel közös javaslatát, miszerint a 2014-től kötelezővé tett óvoda az utolsó év kivételével kiváltható a családi napközivel.

Heves vita után az Országgyűlés oktatási bizottsága Ertsey Katalin és Osztyolkán Ágnes közös javaslatát támogatta Hoffmann Rózsáéval szemben a családi napközikről tartott ülésen május 28-án. A fideszes Révész Máriusz is Ertseyék javaslata mellé állt – írta az Index.hu. Az elfogadott javaslat részben megegyezik a kormány korábbi előterjesztésével. A képviselők arról egyeztek meg, hogy a három évet betöltött gyerekek családi napköziben is tölthetik a kötelező óvodai

évek egy részét. Ötéves kor után azonban kötelező lesz egy évet állami óvodában is eltölteni.

Ertsey szerint a családi napközikkal kapcsolatos váratlan engedékenység annak is köszönhető, hogy az oktatási bizottságban ülő vidéki polgármesterek belátták: másképpen nem tudnák biztosítani a törvény szerint 2014-től kötelezően előírt óvodai férőhelyeket.

KEGYETLENSÉG A NYOLCÓRAI ISKOLAKEZDÉS

A pihenéssel töltött időt ne luxusnak vagy felesleges rossznak tekintsék

Egy vezető brit idegtudós szerint a tizenévesek eltérő bioritmusa és alvási szükségletei miatt egyenesen „kegyetlenség” számukra a reggel hét- vagy nyolcórás iskolakezdés. A professzor szerint amennyiben a tanítási időt a serdülők valós alvási szükségleteihez igazítanák, jelentősen javulnának eredményeik és teljesítőképességük.

Egyre több iskola kezdi felismerni és komolyan venni azt a tényt, hogy a tizenéves szervezet nem igazán alkalmas a korán kelésre. Az ember alvási igénye – az emlősökhöz hasonlóan – élete során folyamatosan változik: a serdülőkor kezdetével a lefekvés és a felkelés ideje egyre későbbre tolódik. Ez a tendencia fiúknál 21, lányoknál 19,5 éves korig tart, majd megfordul: nagyjából 55 éves korban ébredünk újra abban az időszámban, mint a pubertás kezdete előtt (ez mintegy két órával korábbi időpontot jelent a pubertáskori ébredéshez képest). Összességében tehát egy tizenéves számára a fél hetes ébresztő azt jelenti, amit egy ötvenes éveiben járó felnőttnek a fél ötös kelés – írja Russell Foster, az Oxfordi Egyetem professzora a *New Scientist* magazinban megjelent tanulmányban.

A biológiai okok azonban csak a probléma egy részére adnak magyarázatot. A tizenévesek egyre nagyobb számban csípnék le akár órákat az alvásidőből, hogy a pihenés helyett inkább közösségi oldalakon vagy telefonon csevegjenek, számítógépes játé-

kokkal játszanak, internetezzenek vagy filmet nézzenek, így sokkal tovább maradnak ébren (és éberen). Bár az alvással töltött idő egyénenként eltér, általános gyakorlat a tizenévesek között a késői fekvés és a nem megfelelő mennyiségű alvás. Egy korábbi brit felmérés szerint a jó iskolai teljesítőképességhez és kipihentséghez egy kamasznak kilencórás alvási időre van szüksége; ehelyett többségük hétköznaponként alig alszik öt órát.

Pedig az alvás szerepe kulcsfontosságú: szükség van rá a memória megfelelő működéséhez és a komplex problémák megoldásához is. Aki nem alszik eleget, annál nő a kortizol nevű stresszhormon szintje, hangulata ingadozhat, dühkitörései lehetnek, főleg, ha serdülő. A gyakori alváshiány ráadásul a szervezet anyagcseréjét is felboríthatja: a kialvatlanság a vércukorszint növekedéséhez vezethet, a jóllakottság érzését befolyásoló hormonok szintjének csökkenése miatt fokozódik az éhség, vagyis hosszú távon a kevés alvás akár elhízást vagy cukorbetegséget is okozhat. A fáradt fiatalok gyakran nyúlnak kávé és energiaital után, amitől

később álmossodnak el, így még inkább redukálódik az alvásidő.

Segítene a későbbi iskolakezdés

A felborult napirend és az alvással töltött időszak eltolódásának hatásait az Egyesült Államokban már korábban felismerték, így ott több iskolában is később kezdik a tanítást. Ennek eredményeképpen javult a diákok teljesítménye, és ritkábban hiányoztak, kevesebben aludtak el az órákon, és a depressziós tünetek előfordulásának gyakorisága is csökkent. Nagy-Britanniában is van már olyan iskola, amely átállt a tízórás kezdésre, és a tanárok hasonló teljesítménynövekedést tapasztaltak.

A késői iskolakezdés a professzor szerint azonban önmagában nem elég: a legfontosabb, hogy a társadalom, de főként maguk a tizenévesek belássák az alvás kiemelten fontos szerepét, és a pihenéssel töltött időt ne luxusnak vagy felesleges rossznak tekintsék, hanem a kreativitást, a teljesítményt és a hangulatukat is befolyásoló, biológiai szükségletként tekintsenek rá. *Forrás: [origo]*

AHOGY TETSIK...

Gyereknapon a felnőttek általában túlzásba esnek. Vannak, akik krokodilkönnyekkel, meghatottságtól elfúló hangon beszélnek a gyereklét fontosságáról, vannak, akiknek eszükbe se jut, hogy hétköznapjaink közé befurakodott egy ilyen ünnep is. „Hiába, felnőttek!” – ahogy egy kislány mondta lemondóan egy reklámban. Igen, külön világ vagyunk, még akkor is, ha ők életkoruknál fogva ránk szorulnak. Valljuk be, mi legalább annyira rájuk szorulunk, hisz nekik köszönhetjük életünk legszebb, legboldogabb és legvidámabb perceit is. Ez utóbbi jegyében idézzük az alábbi mondatokat ismeretlen „szerzők” dolgozataiból. Bár ők komolyan gondolták, felnőve velünk együtt mulatnak majd rajtuk.

- ☺ „A Föld első élőlényei a kékmaszatok voltak.”
- ☺ „Amerikában a Sziklás-hg-ben rengeteg Gizimedve él.”
- ☺ „A tengerszint emelkedését dagálnak, a süllyedését apámnak nevezzük.”
- ☺ „A világ legnagyobb sodrású folyója az Anakonda, melynek őserdeiben rengeteg amazonas él.”
- ☺ „A lelkészek a parókán laktak.”
- ☺ „A római katolikus egyház feje kétezer éve a cápa.”
- ☺ „Ady Endre szülei: Góg és Magóg.”
- ☺ „A költők csak akkor tudtak verseket írni ha homlokon csókolták őket egy mázsa.”
- ☺ „Arany János 1817-től 1882-ig született.”
- ☺ „Caesar utolsó szavai így hangzottak: Te is fiam Brumi?”
- ☺ „Maugli párducát Bagarolnak hívták.”
- ☺ „Mikszáth híres regénye a Noszti fiú esete a Tóth Matyival.”
- ☺ „Hemingway Nobel-díjat kapott az Öreg halál és a hengerért.”
- ☺ „Juhász Gyula egyik legszebb szerelmes verse az Anna ökör.”
- ☺ „Síkídomok a kör, a négyzet, a háromszög és a palalelógó gamma.”
- ☺ „Stephenson megépítette az első rakétát, amit Gözmozdonynak nevezett el... Ja nem! Fordítva!”
- ☺ „A táviró feltalálása után már csak az lehetett távirász, aki megtanulta a Morzsa ábécét.”
- ☺ „Az irányított egyenes szakasz a Hektór.”
- ☺ „Dugovits Titusz a hátsóját a falnak támasztotta és azon felmászott.”
- ☺ „II. József Mária és Terézia fia volt...”
- ☺ „A trákok mai utódai az osztrákok.”
- ☺ „Mezopotámia a Tigris és az Elefántes folyók között terült el.”
- ☺ „Egész Európa rettegett a magyarok nyulaitól.”
- ☺ „1222ben II. András király adta ki az Aranybuktát.”
- ☺ „Caesar átlépett a Rubik Ernőn.”
- ☺ „Benyovszky volt Magadoszkár legnagyobb királya.”
- ☺ „Gararin volt az első földönkívüli.”
- ☺ „Az USA azért lépett be az első világháborúba, mert a Lucitania gőzösből a németek tengeralattjárót csináltak.”
- ☺ „A polipok lábasfejük, de nem azért, mert lábas van a fejükön.”
- ☺ „Az ausztrál vadkutyák a digók.”
- ☺ „Az opera végén Othello ledöfte Desdemónát, aki erre énekelni kezdett.”
- ☺ „A medveféléknek több faja van, pl: a barnamedve, jegesmedve, grizzlymedve és Micimackó.”
- ☺ „A csótányok a rovarok osztályába tartoznak, azon belül a rusnya dögök családjába.”
- ☺ „A baromfiudvar leggyakoribb lakója a buta liba, a hülye tyúk és a mérges pulyka.”

Radó Péter

FEHÉR KÖNYV AZ OKTATÁSRÓL

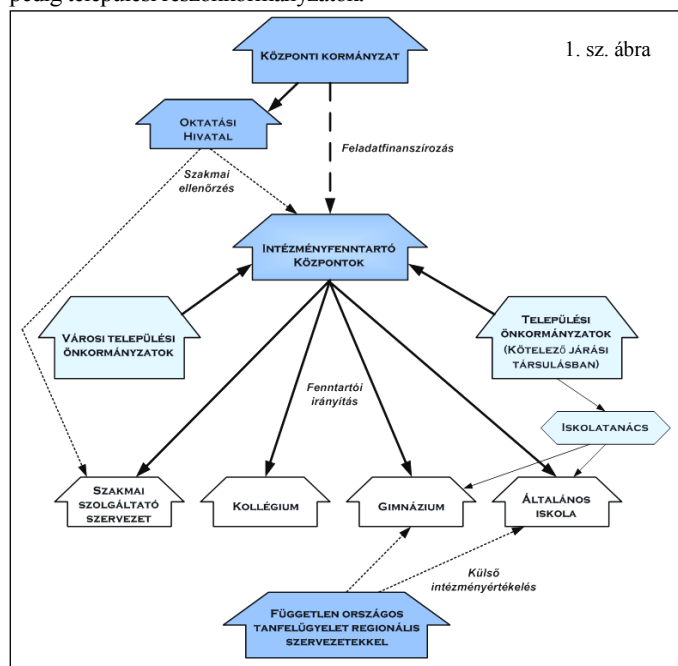
Az állami szerepvállalás erősítése

A jelenlegi kormányzat oktatáspolitikájának igazolásaként gyakran halljuk, hogy erősíteni kell az állam szerepvállalását a közoktatásban. Jelenlegi oktatásirányítóink értelmezésében ez az iskolai autonómia teljes felszámolását, a pedagógusok közszolgálati hivatásrendbe szervezését és munkájuk adminisztratív ellenőrzését, egy hatalmas bürokratikus tanügyigazgatási vízfej létrehozását, a piaci alapon működő szolgáltatások államosítását, a tanítás és tanulás aprólékos központi szabályozását és a ráfordítások egységesítő központi finanszírozását jelenti. Egy ilyen pillérekre épített közoktatási rendszer nem vezethet máshoz, mint a minőség fokozatos leromlásához. Hangozzék azonban bármilyen furcsán is a tanszabadság hívei számára, a magyar közoktatás 2010 előtti fejlődését elemezve számos olyan problémát találunk, melyek megoldása csakugyan az állam rendszerszabályozó szerepének megerősítését igényli, de csak ott, ahol az feltétlenül indokolt, s amikor meg lehet teremteni a szükséges változtatások kellő támogatottságát.

A Haza és Haladás Alapítvány számára nemrég elkészült Fehér könyv egyik legfontosabb kiindulópontja az, hogy az egyes rendszerszabályozó eszközök hasznosságát nem önmagában kell mérlegelni, hanem abból a szempontból, hogy azok – külön-külön és egyetemesen – mennyire biztosítanak megfelelő környezetet a tanulás eredményességének fejlesztése számára. A 2010 előtt működött rendszer igen magas minőséget biztosított – keveseknek. A legfontosabb cél tehát az, hogy az alapkészségek fejlesztése tekintetében makacsul újratemelő, kiugróan magas egyenlőtlenségek csökkenthetők legyenek, mert ez a feltétele annak, hogy később minden tanuló hozzáférhessen a jelentős egyéni megtérülést biztosító középfokú és/vagy felsőfokú tanulás lehetőségéhez. Ennek alapján a Fehér könyvben szereplő oktatáspolitikai javaslatok rendszerkörnyezetre vonatkozó „Helyreállítás és korrekció” címet viselő része, valamint a javasolt egyes problémamegoldó beavatkozások a következő területeken módosítanak a 2010-ig kialakult közoktatási rendszert.

Irányítás és finanszírozás

Bármilyen oktatásirányítási és oktatásfinanszírozási reformról csak egy közigazgatási és közfinanszírozási reformprogramba ágyazottan lehet gondolkodni. Az oktatás szempontjából az ideális közigazgatási környezet az lenne, ha működne járasi önkormányzatok, azon belül pedig települési részönkormányzatok.

Mivel a jelenlegi kormányzat csak állami hivatalokat telepített az újra létrehozott járásokba, kiforrott alternatív közigazgatási reform-elképzelés pedig nincs, a Fehér könyv – amolyan provizórikus kényszermegoldásként – járási szintű kötelező intézményfenntartói társulásokat javasol. Ehhez kapcsolódóan a Fehér könyv több ponton is javaslatot tesz az állami szerepvállalás növelésére:

- A létrehozandó járási és városi intézményfenntartó szervezeteknek egységes működési szabályok szerint kell működniük és szakmai tevékenységük rendszeres értékelését, valamint a jogszabályok betartásának ellenőrzését az Oktatási Hivatalnak kell ellátnia;
- Egy másik erősebb állami szerepvállalást igénylő probléma az iskolák szervezeti működésének szabályozása. A nyolcvanas években kialakult autonóm iskolai működési modellhez képest, amely az iskolai autonómia jelenlegi felszámolásáig igen kevés módosítással fennállt, meg kell erősíteni az intézmények vezetőinek és középvezetőinek szerepét, valamint nagyobb teret szükséges biztosítani a szülői és diákrészvétel számára;
- A 2010 előtti gyakorlattal szakítva garanciákra van szükség a közoktatás stabil központi költségvetési finanszírozására. Ennek feladatfinanszírozáson, tehát a kötelezően ellátandó feladatok pontos meghatározásán és azok 100 százalékos – a dologi és bérköltségeket is magában foglaló – finanszírozásán kell alapulnia. (Lásd 1. sz. ábra)

Tartalmi szabályozás

A 2010 előtti tartalmi szabályozási rendszer fejlődése lényegében egy megrekedt rendszerszabályozási reformként írható le: az állam – igen helyesen nagy teret adva az iskolai szakmai autonómiának – kivonult a tanítási idő felosztásának és az oktatott tartalmak aprólékos szabályozásából, de ezzel párhuzamosan nem támasztott eredményoldali teljesítményelvárásokat. A kormányzat sem az általános iskola végére, sem pedig a szakiskolák közismereti tartalmainak rögzítésére nem adott ki teljesítménykövetelményeket. Ennek következtében tartalmi értelemben csak az érettségivel záruló középiskolák nem maradtak szabályozatlanok. A jelenlegi kormányzat ezt a problémát úgy kívánja orvosolni, hogy a központilag kiadott sillabuszokkal visszatér egy 30-40 évvel ezelőtti szabályozási eszköztárhoz. Ezzel szemben a szakmai elszámoltathatóság elvének érvényesítése érdekében a Fehér könyv nem csupán a 2010 előtti tantervi szabályozó rendszer visszaállítását és a hiányzó standardok kiadását javasolja, de azokat az eszközöket is, melyek kikényszerítik a követelmények teljesítését. Az általános iskola végén ennek legmegfelelőbb eszköze egy a teljesítménykövetelményeken alapuló tanulói, magyar nyelvi, matematikai és természettudományi mérés, melynek alapján azonosíthatóak az alulteljesítő, s ezért fejlesztésre szoruló iskolák, a szakiskola 10-ik évfolyamának végén pedig egy kötelező közismereti záróvizsga ugyanezekből az alapkompétenciákból. A 2010 előtti gyakorlathoz képest a Fehér könyv még egy eltérést tartalmaz: az általános iskolákban és a középfokon zajló oktatás tartalmát nem feltétlenül célszerű ugyanúgy szabályozni. Az általános iskolákra vonatkozó tartalmi szabályozásnak egységesnek kell lennie, középfokon azonban érdemes helyreállítani a választás lehetőségét biztosító tantervi sokszínűséget.

Minőségpolitika

Európa egyik legcizelláltabb tanulói teljesítménymérési rendszere Magyarországon működik.

(Folytatás a 18. oldalon)

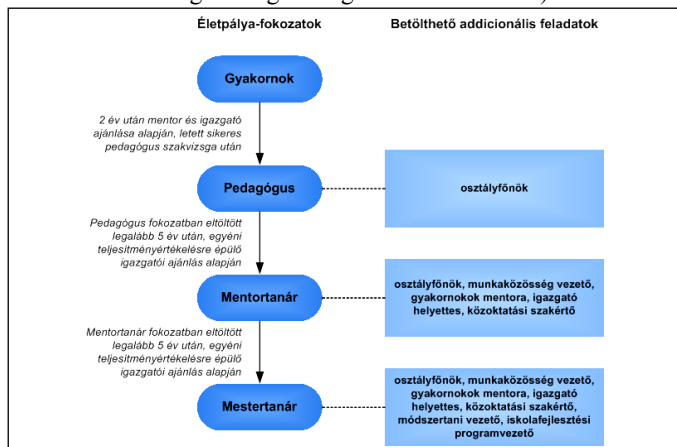
FEHÉR KÖNYV AZ OKTATÁSRÓL

(Folytatás a 17. oldalról)

Ennek ellenére a mindenkori oktatási miniszterek képtelenek voltak eleget tenni a közoktatás minőségéért viselt törvényekben rögzített felelősségüknek, ugyanis az intézményi minőségfejlesztés iskolai mechanizmusai nem működtek megfelelően, és semmilyen intézmény nem látott el valódi állami intézményértékelési feladatot. E területen is szükség van tehát az állami szerepvállalás erősítésére, mégpedig egy korszerű, egész intézmények rendszeres értékelését végző tanfelügyelet létrehozásával. (Ezzel egy időben meg kell szüntetni a jelenlegi kormányzat által létrehozott bürokratikus adminisztratív értékelést végző szakfelügyeletet.) A létrehozandó tanfelügyeletnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy tükröt állítson az iskolai önértékelés elé, amivel segítheti az intézményi minőségfejlesztést (kötelező iskolafejlesztést), feltárja az alulteljesítő intézmények kudarcának okait, és a közoktatás minden szereplőjének objektív információt szolgáltatson az egyes iskolák és az egész rendszer által nyújtott oktatási szolgáltatások minőségéről. A minőségértékelés hitelessége érdekében egy, a kormánytól független tanfelügyeleti szervezet létrehozására van szükség.

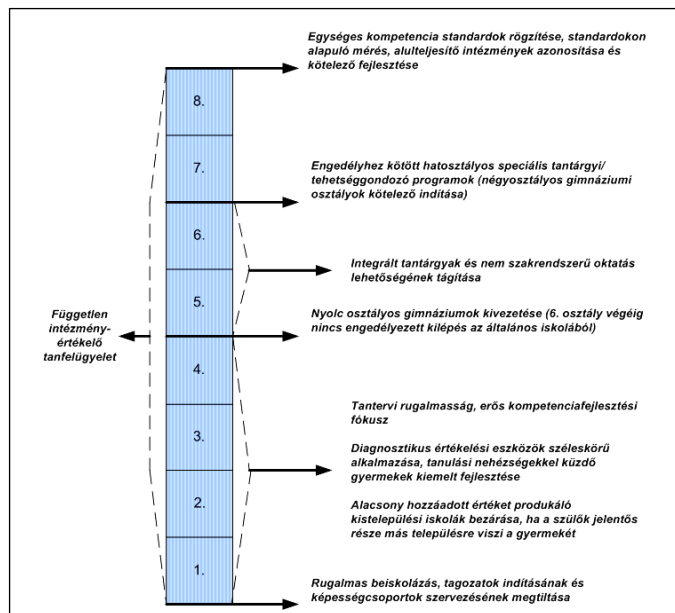
Pedagóguspolitika

A jelenlegi kormányzat pedagóguspolitikája szinte semmit nem tartalmaz, ami a pedagógusok szakmai fejlesztését szolgálná, a pedagógus-életpálya-modellt egy előmeneteli és bérezési rendszerre redukálta, amely külső államigazgatási eljárás keretében lefolytatott minősítésen alapszik. Noha nem kétséges, hogy e tekintetben is lényegesen nagyobb állami szerepvállalásra van szükség a 2010 előtti állapotokhoz képest, a most kiépülő rendszer azonban nem tartható fenn, mert erősen minőségellenes. A Fehér könyvben felvázolt pedagóguspolitikában az előmenetel és bérezés kérdése, valamint a szakmai fejlesztés egyenrangú kérdések, az utóbbi célt beavatkozások és fejlesztések nagy száma hivatott szolgálni. Ami az előmeneteli rendszert illeti, azt hozzá kell igazítani a javasolt irányítási rendszer általános kereteihez, melyben a szakmai elszámoltathatóság érvényesítése az egyes pedagógusokkal szemben nem állami bürokráciák, hanem munkahelyi vezetők feladata. Ennek megfelelően az előrelépési rendszer elsősorban teljesítményértékelésen alapuló vezetői döntéstől függ. (A tanfelügyeletnek e vezetői feladatok ellátását és nem az egyes pedagógusok munkáját kell értékelnie.) Kisebb egyéb korrekcióktól eltekintve a javasolt életpálya-modell egy másik új eleme az, hogy az előrelépés nem csupán magasabb fizetést, de nagyobb felelősséget is jelentene. Ennek érdekében megtörténne az egyes fokozatok birtokában elvégezhető addicionális feladatok meghatározása is. A módosított előmeneteli rendszer alapján természetesen újra kell kalkulálni a pedagógusok bérezési feladatainak finanszírozási pályáját is. (Mivel a következő évtized során a jelenleg foglalkoztatott pedagógusok közel egyharmada nyugdíjba vonul, a fiatalok pályára vonzása érdekében elsősorban a pályára első éveiben van szükség az átlagost meghaladó béremelésre.)

Iskolaszervezet

A nyolcvanas évek vége óta a magyar iskolaszervezet Európában példátlan mértékben dezintegrálódott, ami az egyik legfontosabb oka a magyar közoktatás mérhetetlenül nagy szelektivitásának. A korábbi kormányok nem egyszerűen meg sem kísérelték visszaszerezni az iskolaszervezet feletti kontrollt, de szinte mindegyik olyan lépéseket tett, melyek maguk is hozzájárultak az intézményrendszer szétzilálódásához. (Ugyanez vonatkozik a jelenlegi kormányzatra is.) Az egyenlőtlenségek csökkentése és a tanulási alapok megerősítése érdekében feltétlenül szükség van egy olyan beavatkozáscsomagra, amely a ma csak nevében „általános” iskolát egységes, erősen az alapkészségek fejlesztésére irányuló munkát végző intézménnyé alakítja át. Ennek érdekében a Fehér könyv a rugalmas beiskolázás visszaállítását, a tagozatok és képességsoportok indításának tiltását, az iskolai kezdőszakasz minőségének javítását szolgáló fejlesztéseket, az általános iskolából való korai kilépés lehetőségének szűkítését, valamint a már említett kimeneti követelményeket és tanfelügyeleti értékelést javasolja.

Mint az eddigiekből látható, az állam felelőssége érvényesítésének nem kell feltétlenül együtt járnia a közoktatás összes többi szereplője autonómiájának felszámolásával. A bürokratikus és centralizált irányítás csupán csak a kontroll illúzióját nyújtja; a Fehér könyvben szereplő javaslatok azonban az államosítással teljesen elvesztett állami befolyás helyreállítását szolgálják – lényegesen okosabban és máshol már bizonyított eszközökkel.

(A cikk megjelent a Facebookon)

Hoffmann: át kell alakítani az érettségi szabályait

Át kell alakítani az érettségik rendszerét – jelentette be Hoffmann Rózsa május 22-én napirend előtt a parlamentben. Az oktatási államtitkár szerint sikeresen haladnak az érettségik, és nem mutatkoznak a néhány évvel korábbiakhoz hasonló anomáliák. Mégis el kell indítani a rendszer felülvizsgálatát, hogy logisztikában, adminisztrációban és a pénzügyekben is hatékonyabb legyen. Hozzátette azonban: 2017 lehet a változás kezdetének legkorábbi időpontja. Az MSZP-s Tóbiás József úgy reagált: örömteli, hogy az oktatási államtitkár 2017-es időpontról beszélt, és végre belátta, hogy az oktatásban nem szabad rohanva bevezetni a változásokat.

Kár, hogy akkor nem így gondolkoztak, amikor a mostani változásokat bevezették, és napról napra írják át az oktatásügy szabályait – tette hozzá. Pálffy István (KDNP) azt emelte ki, hogy egyre többen választanak reál tárgyakat. Az érettséginek egyre nagyobb az értéke – fogalmazott.

Forrás: VG

EÖTVÖS JÓZSEF-EMLÉKPLAKETT KITÜNTETÉSEK 2013

Az Eötvös József-emlékplakettet alapítása, 2000 óta adományozza a Pedagógusok Szakszervezete azoknak a településeknek és önkormányzatoknak, amelyek a lehetőségeikhez mérten a legtöbbet teszik az oktatási-nevelési intézmények színvonalas fenntartásáért, azok eredményes működéséért, és ahol a szakmai és munkavállalói érdekeket egyaránt figyelembe veszik. Az alábbiakban a rangos kitüntetést az idén elnyerő önkormányzatot mutatjuk be.

RÖSZKE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A polgármester: Borbásné Márki Márta. A képviselő-testület létszáma: 6 fő. Az önkormányzat által fenntartott nevelési-oktatási intézmények: 1 óvoda és bölcsőde, 1 általános iskola.

2000-ben elsők között kapta meg Röske Község Önkormányzata az Eötvös József-emlékplakettet. Azóta új polgármester és képviselő-testület került a község élére, kik immár a második ciklusban bonyolítják, mennyire fontosak számukra a gyermekek, a pedagógusok, a pedagógiai munkát segítők, a nevelési-oktatási intézmények.

Elismerésre méltó az új önkormányzat szemlélete, korrektsége, lelkiismeretes munkája.

Megválasztásuk óta törekednek arra, hogy a legelőnyösebb működési formát találják meg oly módon, hogy az intézmények szakmai önállósága és színvonala ne sérüljön. Döntéseiket megfelelő tájékozódás után, körültekintően, az érdekeket egyeztetve, a törvényességet és a szakmai szempontokat alapul véve hozzák. Az önkormányzat és intézményei közötti együttműködés fontos eleme a hiteles tájékoztatás, melyre a polgármester asszony nagy gondot fordít.

Az önkormányzat elsődleges feladatának tartja az intézmények zavartalan működtetését, a gyermekek biztonságát, a nyugodt, színvonalas munkavégzés feltételeinek megteremtését. Ennek érdekében felkutatja a megfelelő pályázati lehetőségeket, szinte erő felett biztosítja az ezekhez szükséges önrészt, és minden évben fejlesztéseket kivitelez. Új, korszerű iskolaépülettel gazdagította a közösséget, a központi óvodában fajtékot telepítését, új kerítés megépítését finanszírozta, megoldotta az eme-

leti csoportszobák hőháztartásának szabályozását, anyagi forrásokat és munkaerőt biztosít a folyamatos felújításhoz, illetve támogatja a helyi program megvalósításához szükséges eszközbeszerzést, továbbképzést.

A nehéz körülmények ellenére még mindig működött, sőt, az országban talán egyedülállóan, felújításokkal korszerűsíti tanyai óvodaépületét – jelezvén ezzel egyrészt a külterületen élő családok, másrészt a Klebelsberg-hagyaték iránti elkötelezettségét.

Segítséget nyújt a különböző programokon részt vevő gyermekek, pedagógusok utaztatásához.

Támogatja a szakmai munkaközösségek létrehozását, maximális segítséget nyújt a pályázatok írásához.

A fiatal pedagógusok számára lakástámogatást is nyújt.

Működése óta minden évben megtalálta a módját annak, hogy nevelési-oktatási intézményeinek dolgozóit anyagilag támogassa étkezési jegy, jutalom stb. formájában. Különösen szimpatikus az az elv, mely szerint ilyen alkalmakkor a pedagógusok és a pedagógiai munkát segítők egyformán részesültek a juttatásokból. E tekintetben sohasem volt szükség szakszervezeti érdekegyeztetésre, a dolgozók biztosak lehettek abban, hogy a lehetőségekhez mért maximummal igyekszik életkörülményeiket javítani az önkormányzat.

Amikor az önkormányzatoknak dönteniük kellett, hogy működtetőként megtartják-e iskoláikat, vagy teljes egészében állami kézbe adják, a polgármester asszony álláspontjából egyetértve, a képviselő-testület a nehézségek ellenére is úgy határozott, hogy a működési költségek vállalásával továbbra is kapcsolatban marad az intézménnyel.

PEDAGÓGUSNAPI KITÜNTETÉSEK

Az év egyik legemberibb napja a pedagógusnap. Ezen a napon köszönet jár mindazoknak, akik eredményesen dolgoznak a jövő formálásán, szívből vállalt hivatásuknak nap mint nap maradéktalanul eleget tesznek. A Pedagógusok Szakszervezete ezen a napon Eötvös József-emlékéremmel tünteti ki a kollégákat. Nekik, és azoknak, akik a szaktárcától, illetve a megyei, városi előjáróktól kapták meg az elismerést, tiszta szívből gratulálunk! A teljes névsort hely hiányában nem tudjuk közzétenni, itt csak azok neve olvasható, akiknek tevékenységét a PSZ által adományozott díjjal honorálta a szakszervezet. A 2013. június 6-i központi ünnepségen Galló Istvánné nyújtotta át az elismeréseket.

A központi ünnepségen, Budapesten, a PSZ székházában...

ELNÖKSÉGI DICSÉRET: **Bokor Gézané** (Szombathely), nyugdíjas, megyei nyugdíjastagozat vezetője, az ONYT IB tagja; **dr. Dudás Jenőné** (Monor), körzeti titkár; **Érsek Zoltán** (Kunszentmárton), nyugdíjas megyei gazdasági vezető, IB-tag; **Hartly Jánosné** (Salgótarján), nyugdíjas, megyei titkár, nyugdíjastagozat-vezető, az ONYT IB tagja; **Kocsvai Mihályné** (Szigetszentmárton), nyugdíjas tanár, kerületi titkárhelyettes; **Nemes Lászlóné** (Szolnok), nyugdíjas, városi titkárhelyettes; **dr. Perlaki Mária** (Veszprém), megyei titkár, az Etikai Bizottság elnöke, OV-tag, delegált a PSZ regionális szervezetébe; **Sárosy Zoltán** (Kisvárd), nyugdíjas, megyei titkár, nyugdíjastagozat-vezető, az ONYT IB tagja; **Szabó Zoltán** (Debrecen), nyugdíjas, az Országos Nyugdíjas Tagozat elnöke; **Szatmári Zoltánné** (Komárom), nyugdíjas, mérlegképes könyvelő, az Országos Számvizsgáló Bizottság

elnöke; **Tiba Mihályné** (Mezőtúr), nyugdíjas, az Országos Nyugdíjas Tagozat IB tagja

VAS FOKOZAT: **Golarits Géza** (Budapest), a Budapesti Szakoktatási Tagozat gazdasági felelőse; **dr. Jáki Katalin** (Győr), a PSZ Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezetének elnöke és a PSZ Elnökségének tagja, OV-tag, a Mandátumvizsgáló Bizottság elnöke; **Kósa Mihály** (Dunaújváros), városi és regionális titkár, az Országos Szakoktatási Tagozat elnöke, OV-tag; **Molnár Tibor** (Vác), a PSZ Pest Megyei Szervezetének volt titkára, a PSZ Elnökségének tagja; **Slezák Ferencné** (Budapest), ügyvivő testületi tag, a PSZ Budapesti Szervezetének titkára; **Vágó László** (Budapest), az Országos Szavazatszámoló Bizottság elnöke.

ARANY FOKOZAT: **Agárdi Elekné** (Debrecen), mérlegképes könyvelő, adótanácsadó, az Országos Számvizsgáló Bizottság tagja;

(Folytatás a 20. oldalon)

PEDAGÓGUSNAPI KITÜNTETÉSEK

(Folytatás a 19. oldalról)

Dobay László (Mezőkövesd), tanár, körzeti titkár, megyei elnökségi tag, nyugdíjastagozat-vezető, a PSZ Etikai Bizottságának tagja; **Fürediné Bayer Erzsébet** (Budapest), tanító, intézményi és kerületi titkár; **Hernádi Attiláné** (Edelény), tankerületi igazgató; **dr. Illés Pálné** (Kazincbarcika), óvodavezető; **Jusztusz Gáborné** (Gödöllő), tanár, leköszönő kerületi titkár; **Kégel Tamásné** (Kecskemét), városi és járási titkár, OV-tag, a PSZ Mandátumvizsgáló Bizottságának tagja; **dr. Kis Attiláné** (Szeged), tanár, felnőttoktatási szakértő, a PSZ Felnőttoktatási Tagozat IB elnöke; **Kriston Lászlóné** (Miskolc), óvónő, intézményi titkár, városi óvodai titkárhelyettes, az Országos Etikai Bizottság tagja; **Lombosné André Adrienne** (Budapest), tanár, kerületi titkár; **Makár Barnabásné** (Miskolc), nyugdíjas óvónő, a PSZ Miskolc Városi Szervezete Óvodai Csoportjának titkára, a PSZ Elnökségének tagja, az Országos Óvodai Tagozat elnöke; **Millei Ilona** (Budapest), óvónő, újságíró, a Pedagógusok Lapja főszerkesztője; **Nagyné Tokár Anikó** (Budapest), tanár, kerületi titkár; **Plajbász Istvánné** (Kaposvár), mérlegképes könyvelő, városi gazdasági felelős, az Országos Számvizsgáló Bizottság tagja; **Potháczky Mária** (Komárom), igazgató, városi-körzeti, majd járási titkár; **Réthy Zsuzsanna** (Pécs), óvodapedagógus, óvodavezető, volt OV-tag, az Országos Óvodai Tagozat IB-tagja, az Országos Etikai Bizottság tagja, majd elnökhelyettese; **Sas Tiborné** (Veszprém), nyugdíjas, mérlegképes könyvelő, a PSZ megyei és Országos Számvizsgáló Bizottság tagja; **Szendreiné Borszéki Mária** (Székesfehérvár), nyugdíjas, városi nyugdíjastagozat-vezető, az ONYT tagja; **Szigethy Marianna** (Kaposvár), megyei titkár, OV-tag, megyei szakképzési bizottsági tag, a PSZ Etikai Bizottságának tagja, a SZEK megyei koordinátora; **dr. Szüdi János**

(Cegléd), foglalkoztatáspolitikai szakértő, volt közoktatásért felelős szakállamtitkár; **Tóthné Gera Judit** (Makó), óvónő, városi titkárhelyettes.

EZÜST FOKOZAT: **Békésiné Simon Éva** (Veszprém), óvónő, alapsz. titkár; **Bozsó Andrea** (Rákóczi-falva), tanító, alapsz. titkár; **Endrődy Zoltánné** (Budapest), nyugdíjas tanár, kerületi titkár; **Gulyás Éva** (Herend), tanár, alapsz. titkár; **Ludányiné Dinnyés Éva** (Apátfalva), óvónő, alapsz. titkár; **Mezősi Andrea Ilona** (Paks), tanító, alapsz. titkár; **Somogyi István** (Győr), kollégiumi nevelőtanár, alapsz. titkár; **Swiderski Lászlóné** (Budapest), gyógypedagógiai tanár, intézményi és kerületi titkár; **Tapazdi Jenőné** (Kaposvár), nyugdíjas, városi nyugdíjastagozat-vezető; **Varga Istvánné** (Salgótarján), nyugdíjas, a PSZ Salgótarjáni Nyugdíjas Tagozatának vezető-ségi tagja, gazdasági vezetője; **dr. Varga Mária Beáta** (Budapest), volt minisztériumi főosztályvezető-helyettes, a PSZ munkaügyi szakértője.

BRONZ FOKOZAT: **Baksáné Fodor Krisztina** (Karancslapujtő), tanító, alapsz. titkár, járási IB-tag; **Barnákné Szádeczki Margit** (Pásztó), óvodapedagógus, járási titkárhelyettes; **Bogdán Károly** (Makó), nyugdíjas; **Czebe Katalin** (Kálló), tanító, járási titkár; **Gottlieb László** (Győr), intézményvezető, a PSZ tiszteletbeli városi elnöke; **Imreh Lászlóné** (Veszprém), tanár, alapsz. titkár; **Káuzli Dezsőné** (Veszprém), nyugalmazott óvónő, körzeti bizottsági tag, alapsz. titkár; **Kovácsné Balogh Tünde Mária** (Biharkeresztes), fejlesztő pedagógus, alapsz. titkár; **Leflorné Kállai Erika** (Veszprém), intézményvezető-helyettes, volt alapsz. titkár; **Magyari Levente** (Budapest), a PSZ Országos Iroda gépkocsivezetője; **Márfi Beatrix** (Budapest), a PSZ Országos Iroda ügyviteli adminisztrátora; **Pálfi Ilona** (Biharkeresztes), tanár, alapsz. titkár; **Tóth Eszter** (Budapest), a PSZ Országos Iroda ügyviteli adminisztrátora; **Vargáné Virág Katalin** (Bátonyterenye), óvodapedagógus, a PSZ megyei óvodai tagozat vezetője.

Budapesten, az V., a XV. és a XIX. kerületben...

ARANY FOKOZAT: **Szentpéteri Andrásné** nyugdíjas, gazdasági felelős, SZB-tag; **Zombory Miklósné** nyugdíjas tagozatvezető. **EZÜST FOKOZAT:** **Szabó Ferencné** nyugdíjas, tagozatvezető. **BRONZ FOKOZAT:** **Kaposi Vilmosné** óvodavezető.

Bács-Kiskun megyében, Baján...

ARANY FOKOZAT: **Farkas Attila** nyugalmazott igazgató, körzeti alapsz. elnök; **Gáll Vilmosné** körzeti, járási nyugdíjasklub-vezető, IB-tag, megyei SZVB-tag; **Horváth Péterné** igazgató, IB-tag, körzeti titkár; **Siposné Cserjés Mária** tanár, alapsz. titkár, körzeti IB-tag.

EZÜST FOKOZAT: **Benke Szilvia** tanító, alapsz. titkár; **Bényi Zoltán** szakoktató, alapsz. titkár, körzeti IB-tag; **Egyed Istvánné** nyugdíjas, volt alapsz. titkár; **Karagityné Süli Emese** tanár, alapsz.

titkár, körzeti IB-tag; **Szlavikovics Ferencné** tanító, alapsz. titkár mandátumvizsgáló bizottság elnöke, körzeti IB-tag.

BRONZ FOKOZAT: **Deákné Mucsi Enikő** pszichológus, alapsz. titkár; **Farkasné Bognár Magdolna** alapsz. titkár; **Földiné Varga Katalin** tanár, alapsz. titkár, IB-tag; **Kubatovics Mátyásné** tanító, alapsz. titkár, járási IB-tag; **Németh Edit** ügyintéző, alapsz. titkárh.; **Resperger Csilla** tanító, alapsz. titkár; **Sóti Lajosné** tanító, alapsz. titkár; **Szabóné Csémy Ildikó** alapsz. titkár; **Zádori Tiborné** alapsz. titkár.

Debrecenben...

ARANY FOKOZAT: **Erdőháti Imréné** (Sáránd), tanár, területi elnök, VB-tag; **Rácz Tiborné** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár, VB-tag; **Szabó Istvánné** (Hajdúsámson), óvodapedagógus, alapsz. titkár, VB-tag; **Tömöriné Tóth Anna** (Debrecen), járási titkár.

EZÜST FOKOZAT: **Bakk Emese** (Debrecen), tanár, VB-tag; **Fenyvesi Judit** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár, VB-tag; **Kiss Anna** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár, VB-tag; **Nagy Lászlóné** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Nagyné Sinkovics Erzsébet** (Debrecen), óvodapedagógus, alapsz. titkár, VB-tag; **Radácsiné Lódré Judit** (Debrecen-Józsa), óvodapedagógus, alapsz. titkár, VB-tag; **Soltész Éva** (Debrecen), óvodapedagógus, alapsz. titkár; **Somogyi Ilona** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Szabóné Heim Mária** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Virágos Lajosné Kozák Anikó** (Sáránd), tanár, alapsz. titkár, VB-tag.

BRONZ FOKOZAT: **Barbócz Istvánné** (Debrecen), óvodapedagógus, alapsz. titkár; **Erdélyi Mihályné** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Fehér Pálné** (Debrecen), óvodapedagógus, alapsz. titkár; **Gilányiné Gyarmati Julianna** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Hódos Ferencné** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Iván Lajos** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Nagy Zsoltné** (Debrecen), óvodapedagógus, alapsz. titkár; **Nazsa Lászlóné** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár, VB-tag; **Nyilas Lászlóné** (Debrecen), óvodapedagógus, alapsz. titkár; **Papp Józsefné** (Létavértes), tanár, alapsz. titkár; **Papp Loránd** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Sütőné Kovács Gabriella** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár; **Tiliczky Andrea** (Debrecen), tanár, alapsz. titkár, VB-tag.

(Folytatás a 21. oldalon)

PEDAGÓGUSNAPI KITÜNTETÉSEK

(Folytatás a 20. oldalról)

Székesfehérváron...

ARANY FOKOZAT: **Barabás Lászlóné** gazdaságvezető, SZB-elnök; **Baturin Tiborné** igazgatóhelyettes, leköszönt titkár; **Csapóné Winkler Erzsébet** nyugdíjas tanár, leköszönt titkár; **Gottlieb Kálmán Terézia** tanító, leköszönt titkár; **Kissné Nyitrai Katalin** óvónő, leköszönt titkár; **Komor Kázmérné** nyugdíjas óvónő, óvodai tagozat gazdasági vezetője; **Rab Dénesné** óvodaigazgató, tagozati titkár; **Szuriné Vitéz Éva** tanító, alapsz. titkár.

EZÜST FOKOZAT: **Belley Szilvia** óvónő, alapsz. titkár; **Gulyás-Oldal Tamásné** tanár, alapsz. titkár; **Halász Zoltánné** tanító, alapsz. titkár; **Imre Judit** tanár, alapsz. titkár; **Juhászné Kiss Katalin** óvónő, alapsz. titkár; **Juhászné Kiss Klára** tanító, alapsz. titkár;

Kárpátiné Barna Réka tanár, alapsz. titkár; **Lazányi Ildikó** tanár, alapsz. titkár; **Májerné Bognár Ágnes** tanár, alapsz. titkár; **Mihályi Gyula** tanár, középiskolai biz. titkára; **Moór Melinda** óvónő, alapsz. titkár; **Neumann Lászlóné** tanár, SZB-tag; **Simonné Juhász Ágnes** óvónő, alapsz. titkár; **Süveg Imréné** óvónő, alapsz. titkár.

BRONZ FOKOZAT: **Börösök Dezsóné** gazd.v., tag. titkár; **Eszéki Ágnes** igazgató, titkár; **Lakatos Zsuzsanna** tanító, titkár; **Meggyesi Istvánné** tanító, titkár; **Oláh Ferencné** óvónő, titkár; **Slettné Hanzsér Lilla** tanító, titkár; **Tózsérné Kiss Zsuzsanna** tanár, titkár; **Vargáné Udvardi Ibolya** óvónő, titkár; **Vendég Szabolcs** tanár, titkár; **Wunderlichné Devecseri Gabriella** tanár, titkár.

Győr-Moson-Sopron megyében...

ARANY FOKOZAT: **Belákovicsné Toldi Judit** (Sopron), tanár, alapsz. titkár; **Göncz Tibor** (Csorna), igazgató, körzeti bizottság elnöke; **Kanitsch Károlyné** (Sopron), óvónő, alapsz. titkár; **Kleizerné Kocsis Mária** (Kapunvár), tanár, körzeti titkár; **Szijasztóné Herczeg Edit** (Győr), tanár, alapsz. titkár.

EZÜST FOKOZAT: **Bejczyné Böröcz Márta** (Győr), gazd. felelős; **Csigóné Czeferner Éva** (Sopron), ügyintéző, gazd. felelős; **Hollencher Lajos** (Győr), igazgató, a vezetői tagozat tagja; **Horváthné Mikó Judit** (Mosonmagyaróvár), tanár, alapsz. titkár; **Pingiczerne Gőcze Éva** (Győr), tanár, gazd. felelős; **Sebestyén Csilla** (Győr), könyvtáros, alapsz. titkár; **Sejber István** (Sopron), tanár, alapsz. titkár; **Takácsné Nagy Éva** (Győr), tanár, alapsz. titkár; **Vácziné Wirgha Anikó** (Győr), tanár, alapsz. titkár; **Vajkovics Hajnalka** (Sopron), gyógypedagógus, alapsz. titkár; **Zömbik Gézané** (Kapunvár), óvónő, alapsz. titkár.

BRONZ FOKOZAT: **Hegedűs József** (Győr), gyakorlati oktatásvezető, alapsz. titkár; **Kocsisné Desenszki Mária** (Csorna), tanár, körzeti titkár; **Kovács Istvánné** (Győr), iskolatitkár, alapsz. titkár; **Kovács Lászlóné** (Kapunvár), tanító, gazd. felelős; **Kozmáné Papp Margit** (Kapunvár), tanár, a Számvizsgáló Bizottság tagja; **Krasznai Andrea** (Sopron), tanár, alapsz. titkár; **dr. Lakatos Tiborné** (Bősárkány), óvónő, alapsz. titkár; **Landl Róbert** (Sopron), szakoktató, alapsz. titkár; **Nagy-Hargitai Boglárka** (Győr), ált. szoc. munkás, alapsz. titkár; **Nagy Zoltánné** (Kapunvár), igazgatóhelyettes, gazd. felelős; **Németh Nóra** (Győr), tanár, alapsz. titkár; **Poros Andrea** (Győr), tanár, alapsz. titkár; **Reider Lászlóné** (Győr), gazd. felelős; **Szabó Józsefné** (Győr), ügyintéző, gazd. felelős; **Vörzsönits Kinga** (Sopron), tanár, körzeti titkár.

Győrött...

ARANY FOKOZAT: **Kovács Mihályné** tanár, alapsz. titkár. EZÜST FOKOZAT: **Csakásné Paulovics Éva** tanár, IB-tag; **Kissné Görög Mariann** óvónő, alapsz. titkár; **Kollerné Kantó Gabriella** óvónő, IB-tag; **Némethné Gasztonyi Magdolna** tanár, alapsz. titkár; **Wunderné Németh Judit** tanár, alapsz. titkár. BRONZ FOKOZAT: **Kocsis Ferencné** tanár, alapsz. titkár; **Nagyné Somogyi Zsuzsanna** óvónő, alapsz. titkár; **Pális Ferencné** tanár, alapsz. titkár; **Péter Győzőné** óvónő, alapsz. titkár; **Szabó Ildikó** tanár, alapsz. titkár.

Heves megyében...

ARANY FOKOZAT: **Balogh Éva** (Eger), járási titkár; **Dobiné Pál Ilona** (Eger) óvónő, alapsz. titkár; **Kívés Péterné** (Parád), óvónő, alapsz. titkár; **Molnárné Bak Tünde** (Eger), igazgatóhelyettes, alapsz. titkár; **Szabóné Lichi Gabriella** (Eger), tanár, SZB-tag.

EZÜST FOKOZAT: **Bartók Péter** (Eger), könyvelőiroda igazgatója; **Bíróné Farkas Magdolna** (Eger), óvónő, alapsz. titkár; **Fehér Mariann** (Eger), tanár, alapsz. titkár; **Fónagyné Kormos Anita** (Eger), gazdasági vezető; **Hollóné Kívés Violetta** (Parád), tanár, alapsz. titkár; **Striderné Toldi Mariann** (Szilvásvár), óvónő, alapsz. titkár.

BRONZ FOKOZAT: **Bartáné Halmi Mónika** (Eger), tanár, titkár-helyettes, **Dallos Andorné** (Szilvásvár), tanító, alapsz. titkár; **Farkas Gábor** (Eger), nyugdíjas katonatiszt, idegenvezető; **Harsányi Jenőné** (Eger), tanár, SZB-tag; **Henez Árpád** (Eger), tanár, alapsz. titkár; **Kissné Fónad Anna** (Mátradereske), tanár, alapsz. titkár; **Konja Tamásné** (Eger), nyugdíjas tanító; **Mohácsi Lajosné** (Eger), nyugdíjas óvónő; **Nagyné Hegedűs Irén** (Eger), gazdaságvezető; **Pappné Bóta Katalin** (Balaton), tanár, alapsz. titkár; **Révészné Bögös Zsuzsanna** (Eger), nyugdíjas tanár; **Szalkainé Varga Mária** (Egerbakta), óvónő, alapsz. titkár; **Tuza Lajos** (Balaton), tanító, gyermekvédelmi felelős, alapsz. titkár.

Nógrád megyében...

EZÜST FOKOZAT: **Ádám Sándorné** (Pásztó), a PSZ megyei elnöke, a Mandátumvizsgáló Bizottság tagja.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében...

ARANY FOKOZAT: **Csapó Lászlóné** (Kisvárd), tanár, SZB-tag; **Kovácsné Mihajla Katalin** (Újfehértó), nyugdíjas, alapsz. titkár; **Názon Sándor** (Nyíregyháza), tanár, alapsz. titkár; **Oláh Istvánné** (Mándok), tanító, alapsz. titkár; **Pull József** (Fehérgyarmat), körzeti titkár; **Trencsényiné Boros Ildikó** (Vásárosnamény), tanár, alapsz. titkár; **Vargha Ferdinánd** (Mátészalka), körzeti titkár, .

EZÜST FOKOZAT: **Erdélyiné Juhász Eleonóra** (Nyíregyháza), tanár, alapszervezeti titkár; **Görög Csaba** (Nagydobos), tanár, alapszervezeti titkár; **Jónás Istvánné** (Nyírbátor), tanár, alapszervezeti titkár; **Orosz Miklós** (Vásárosnamény), tanár, SZB-tag.

BRONZ FOKOZAT: **Balogh Erzsébet Anikó** (Mándok), tanár, SZB-tag; **Lázár Csabáné** (Mándok), tanár, SZB-tag.

(Kedves Olvasóink! Elnézést kérünk, helyhiány miatt a kitüntettek névsorát szeptember 10-én megjelenő számunkban folytatjuk.)

ŐSZINTÉN AZ ÉLETRŐL KULKA JÁNOSSEL

„Annyira utálok félni, annyira gyűlölöm a félelem ízét, hogy mindent elkövetek azért, hogy ne féljek”

Kulka Jánost bemutatnánk úgy, hogy Kossuth-díjas, Jászai Mari-díjas magyar színművész, érdemes és kiváló művész, írhatnánk róla, hogy színészeink legnagyobbika, ám az, akit a PSZ pedagógusnapi központi ünnepségen személyesen megismertünk, több volt ennél. Aki a Régi szeretők dalával egy pillanat alatt ragadta meg az ott ülők lelkét, hogy azután a Százéves pályaudvar rettenetét sejtető történelemdézésével, a Néma szerelem szívet fájdító gyönyörűségével, a Valahol Európában két álomszép dalával hol éteri magasságokba emelje, hol a pokol bugyrába merítse azt, az maga „az ember” volt. Ember a szó legnemesebb értelmében, aki hangjának varázsával úgy nyitotta rá a szemünket az életre, hogy hirtelen minden ízében átélhettük azt. Kulka János egyenes volt, őszinte, bátor, az az ismeretlen ismerős, aki minden körülmények között kiáll az igazságért, s a hazugságot a legkisebb dologban sem tűri. Hogy nem csak póz ez, ő valójában ilyen, az számomra hamar kiderült, akkor, amikor belevágtunk az interjúba. A szemem ugyanis félrecsúszott előre felírt kérdéseimen, és rögtön nagyot is bakiztam.

– *Szegeden született...*

– Budapesten születtem. Nem mintha különösebb jelentősége lenne ennek. Csak mégis tény. Egyéves voltam, amikor édesapámat kinevezték a Szegedi Klinikára, úgyhogy ’59 nyár végétől számítok tulajdonképpen szegedinek.

– *Ő világhírű mellkasbeszéd volt, édesanyja dramaturg?*

– Apám sebész volt. Anyámat én szoktam dramaturgnak hívni, és ő mindig kikéri magának. Nagyon nagy tehetséggel megáldott ember, nagyon jól rajzolt, jól festett, jól írt, a mai napig nagyon jól fordít franciából, németből, angolból. A szegedi színháznál tulajdonképpen olyan mindenesféle volt, ellátott titkárnői teendőket, de nagyon jó eseményeket is szervezett a színháznak. Ma úgy mondanánk szerintem, hogy nagyon jó marketinges vagy piáros volt.

– *Akkor a tehetségét tőle örökölte?*

– Én nem tudom... Apám szerintem sokkal jobb színész volt, mint én. Fantasztikusan tudott előadni. Egyetemi tanárként a világ számtalan helyén megtette, és nagyon sok ma prosperáló orvos emlegeti nagy szeretettel előadásait. Nekem is szerencsém volt egy-kettőt végighallgatni. Tényleg olyan lenyűgözően, olyan szórazózkodóan, olyan könnyeden és közérthetően tudott a betegségekről, műtéti eljárásokról beszélni, hogy az még egy laikusnak is élmény volt. Van egy fantasztikus nővérem, ő 11 és fél hónappal idősebb nálam. Ő a világ egyik legjobb patológusa. Itt dolgozik az Üllői úton, az I. számú patológiai intézetben. Ő is járja a világot, előad, nagy harcra az emlőrák-megelőzésnek, szűrésnek, nagyon komoly szaktekintély. Egyetemi tanár már ő is.

– *Gyerekkorában voltak szülői elvárások önrel szemben?*

– Elvárás nem volt soha. Apám is rengeteget dolgozott, elment reggel 7-kor, és számtalan műtét és mindenfélét után megjött este 6-kor... Szerintem nagyon vidám, nagyon gondtalan gyerekkorom volt. Szegeden két lakásban laktunk, egyik szebb volt mint a másik, ott volt az úszóház, ott volt a Tisza, szóval nagyon szép gyerekkor volt. És akkoriban Szeged egy

nagyon szerethető, nagyon kiegyensúlyozott város volt.

– *Gyerekszínészként kezdte a pályát.*

Hogy keveredett a színház közelébe?

– Hát szerintem anyám révén. Nyilván szükség volt egy gyerek szereplőre, és annyira kéznél volt, hogy a Kulka Eszternek van egy kisfia. Nyolcéves voltam, amikor ’66-ban először álltam a szegedi színház színpadán. Egyébként pont a III. Richárdban. Tényleg nagyon érdekes, ahogy körbeérnek a dolgok, mert 35 év múlva eljátszottam Richárdot Szegeden a szabadtérin.

– *Ez a szerep nagyon megfogta önt?*

– Igen. Tudom, hogy gyerekkoromban is teljesen lenyűgözött. Egy szerintem fantasztikus színész, Pagonyi Nándor játszotta ’66-ban Szegeden Richárdot, én pedig egy másfél oldalas gyerek szerepben tündököltem. De azt tudom, hogy nagyon erős hatást tett rám akkor is a darab. És tényleg milyen különös kanyar volt az élettől, hogy annyi év után aztán Richárdként ott állhattam Szegeden, a szabadtéri színpadon.

– *Voltak kedvenc tanárai?*

– Nagyon sok jó tanárom volt, és amilyen elviselhetetlen, mindig ilyen nagy igazságérzettel megvert, nagyon a saját fejem után menő diák voltam, ezért most már egyre inkább becsülöm azokat a tanárokat, akik ezt elviselték, és elfogadták. Egy nagyon jó szellemű iskola volt a Ságvári gyakorló általános, és aztán a gimnázium is. Gyakorlóiskolaként állandóan tele volt fiatalokkal, tanárjelöltekkel, volt egy nagyon jó irodalmi színpad is a gimnáziumban. Tényleg szeretettel emlékszem azokra a tanárookra, akik igazán elfogadtak, támogattak minket. Mert meglehetősen nagyképi diákok voltunk, és tisztában voltunk vele, hogy az elit gimnáziumban micsoda kiváltságos helyzetben vagyunk. Úgyhogy az egész iskoláskorom tele volt lázadásokkal, mindig a szembemenéssel. Nagyon szabadságvágyó voltam, mindenél fontosabbnak tartottam a saját vélt szabadságomat.

– *Volt olyan tanára, akitől egy életre szóló indíttatást kapott?*

– Volt, abszolút! Volt egy Wodala

János nevű, fantasztikus angoltanárom, aki a gimnáziumi irodalmi színpadnak is a vezetője volt, és talán ő volt az egyike azoknak, akik tényleg felnőtt számba vettek, meghallgattak, komolyan vettek bennünket. Tulajdonképpen majdnem hogy barátként viselkedett vagy bánt velünk. Volt egy másik, Ötvös Péterné nevű fantasztikus angoltanárom, volt egy fantasztikus osztályfőnököm, dr. Nagy Józsefné, akivel pont most, egy novemberi érettségi találkozón találkoztunk, és most is ugyanolyan derűsen, vidáman, kedvesen fogadott bennünket. És még nyilván rengeteg másik volt, akit most kihagyok, vagy kifelejték. Szóval így, felnőtt fejjel visszagondolva tényleg nem lehetett könnyű velünk. Tele volt az osztály az akkori szegedi vezető értelmiség – vagy nem is tudom, mit mondjak – sarjaival, és hát azért eggyel nagyobb volt a mellényünk, mint amennyi feltétlenül szükséges lett volna. Azt hiszem, hogy ezt nagyon jól tolerálták. Vagy talán érezték a tanárok, hogy mindez nem ellenük szól, és tényleg egy különleges osztály voltunk. Nagyon sokan nagyon komoly emberek is lettek. A tehetség nagyon jó helyekre juttatta őket. Az egyik volt osztálytársam alkotmánybíró, egy másik, Vágvolgyi B. András kitűnő újságíró, forgatókönyvíró. Nagyon sokan igazán kiteljesedtek, és ha nem is lettek úgynevezett híres emberek, de azt azért nagyon jó volt látni ezen az érettségi találkozón is, hogy nagyon komoly, a hivatásukat szerető, és azt nagyon magas színvonalon működtető vagy gyakorló ember lett belőlük.

– *Közülük sokan elmentek az országból?*

– Nem. Meglepően kevesen. Volt egy nagyon kedves osztálytársam, egy Bakó Laci nevű fiú, aki, azt hiszem, kémikus vagy fizikus lett, ő Norvégiáig szaladt. De egyébként a legtöbb volt osztálytársam itt van.

– *Őn miért választotta a színészi pályát?*

– Ez véletlen. Gyerekkoromban pár évig játszottam, de aztán 13 éves koromban azt gondoltam, ez már komolytalan dolog. (Folytatás a 23. oldalon)

ŐSZINTÉN AZ ÉLETRŐL KULKA JÁNOSSAL

(Folytatás a 22. oldalról)

Akkor már nem volt meg a varázslata annak, hogy bemegyek a színházba, kezdett az egész olyan iparszerű lenni. Az sem volt feltétlenül felemelő élmény, amikor megismertem közelebből a színészeket, és láttam, hogy ezt a csodát tulajdonképpen nap mint nap iparos szinten kell művelni. Úgyhogy azt gondoltam, a színházszeretetem egyszer és mindenkorra véget ért, de aztán 18 éves koromban mégis a főiskolára kerültem. Először nagy tanácsalanságomban meg kétségbeesésben, hogy hova jelentkezsek, egyébként bölcsészkarra adtam be a jelentkezésemet, francia–angol szakra, illetve aztán angol–magyar szakra, mert nem indult Szegeden angol–magyar szak.

– **Írni is írt?**

– Nagyon rossz verseket. Borzalmasan rossz verseket. Próbáltam fordítani, írni, de nagyon tehetségtelen voltam.

– **Biztos?**

– Biztos.

– **A Kossuth-díjtól a Jászai Mari-díjig számtalan elismerést mondhat a magáénak. Melyikre a legbüszkébb?**

– Én azt hiszem, hogy a színészek mindig többre tartják a szakmai díjakat. Azokat, amelyeket a saját szakmánk ad nekünk, színészek adnak a kollégáknak, tehát a kritikusok díját, a Sűgő Csiga-díjat. Nekem is van. Megkaptam a Greguss-díjat, a Gábor Miklós-díjat. Szóval inkább azt mondom, hogy a politikától független díjakat szeretjük a legjobban. Amit nem lehet beszározni, amit nem lehet kikezdeni, hogy most akkor azért kapta a Kulka, mert éppen nem tudom, ki volt a miniszterelnök. Nagyon nem jó dolog összekeverni ezeket. Ezért mondom, hogy szerintem a szakmai díjaknak mindig jobban örül az ember.

– **Van kedvenc műfaja?**

– Tulajdonképpen nincs. Talán ami a legnagyobb, vagy az egyik legnagyobb öröm vagy adomány az életben, hogy megadatott: egyedül lehetek színpadon, és koncertezhetek, énekelhetek másoknak. Egyedül állni egy színpadon, és énekelni embereknek, abban van valami egészen különös, euforikus, felszabadító. Nem tudom, mi a magyarázata, vagy mi lehet az oka, de ilyenkor nagyon erősnek érzem magam. Ahogy más dolgokban talán bizonytalanabb vagyok, annyira biztos vagyok a dolgomban, hogyha egyedül vagyok a közönséggel szemben.

– **Népszerű ember, sok-sok interjú készül önnel, de a magánéletéről mégis keveset tudunk. Tudatosan őrzi?**

– Nem tudom. Nem, azt hiszem, hogy nincs benne tudatosság. Ez is lehet vagy családi örökség – apámban és anyámban is van valamifajta szemérmes-

ség –, vagy azt tanultam gyerekkoromban, hogy bizonyos dolgokat az embernek őriznie kell magának. Ez lehet ilyen illik, nem illik kérdése, de annál mégis több. Szóval nem terhelünk másokat a saját életünk problémáival, inkább megpróbáljuk azokat magunk feldolgozni. Tényleg, kifejezetten van bennem valami viszolygás az olyan kérdésektől, hogy akkor a kutyámmal mi van, és mit eszek. Ha meglátom az Angelina Jolie-t a Berlini Filmfesztiválon, akkor persze, hogy én is megnézem a képeit, és pontosan tudom, hogy mi történt vele. De azért azt, hogy ne maradjon meg nekem az életnek legalább az a tényleg alig része, ami nem a nyilvánosság előtt zajlik, azt nem hagyom. Ebben ilyen értelemben van tudatosság.

– **Ez egyfajta menedék?**

– Hát nincs más, érti? Mert azért annak van egy stressze, hogy állandóan szem előtt van az ember, még akkor is, ha nem vagyok egy ilyen megfelelni igyekvő vagy rólam valami ideális képet folyamatosan sugárzó színész. Tehát körülbelül azt látja most, amilyen vagyok. De azért mégiscsak van annak terhe, hogy az ember állandóan megfigyelés alatt áll, állandóan tekintetek keresztütlésében van, és ezért azt az iszonyatosan kevés időt, amit magam töltök, azt nagyon szeretem magamnak megőrizni. Ráadásul nem tartom olyan érdekesnek, így nem nagyon tudnék mit megosztani. Elmondanám magának, hogy ülök otthon este, és megiszok egy üveg bort, meg eszek valamit, hát nem hiszem, hogy ez különösebben izgalmas. Nekem nagyon jó, mert a nap legjobb része, hogy túl vagyok egy napon.

– **Ne aggódjon, nem fogom megkérdezni, hogy akkor mi a kedvenc időtöltése...**

– De, nyugodtan! Imádom teniszezni, az ilyen újkori, vagy tíz évvel ezelőtt kezdődött szenvedély. Úgy gondoltam, talán soha nem késő rendesen megtanulni. Teniszezni nagyon szeretek, járok egy héten kétszer sportolni, konditerembe. Szóval szeretem hajtani magam, szeretek küzdeni, sportolni. És azt hiszem, hogy nagyon szeretek élni. Azt a kevés időt, ami marad, azt nagyon szeretem. Ülni egy jó vendéglőben, inni valami jó bort, vagy barátokkal találkozni, szóval kifejezetten szeretem az életet magát. Szeretem, hogy tavasz van, szeretem, hogy nyár van.

– **Ez nagyon jó végszó lenne, de azért még egy kérdést muszáj feltennem. Ez pedig nem mentes attól, ami a közelmúltban történt. Egyenességét, karakán-ságát, tisztességét nagyon tudtam becsülni akkor, amikor elsőként felszólalt az ellen a bizonyos, minősíthetetlen és megbélyegző, buzizó Kerényi-féle kijelentés ellen. Ön egy nyílt levelet is írt**

neki, amelyben azt írta: „Magyar állampolgárként és a Nemzeti Színház társulatának egykori tagjaként visszautasítom Kerényi Imre szavait, melyekkel a Nemzeti Színház elmúlt éveit minősíti.” Bátor ember ön?

– Á, nem. Inkább azt hiszem, hogy kifejezetten gyáva vagyok. De annyira utálok félni, annyira gyűlölöm a félelem ízét, annyira gyűlölöm azt az érzést magamban, amikor összeugrik a gyomrom, és elkezdek félni valamitől, hogy mindent elkövetek azért, hogy ne féljek. És amikor ilyen fényesen, ilyen tisztán látja az ember, hogy mi történik körülötte, és hogy ilyen egyértelmű az, hogy szót kell emelni vagy meg kell szólalni egy ügyben, akkor az semmiféle bátorságot nem igényel. Kitől féljek én? A Kerényi Imrétől? Szóval ami igazából aggasztó, hogy tényleg rengetegen félnek. Ami igazából ijesztő, és ami Magyarország jövője szempontjából a legaggasztóbb, hogy tényleg sikerült elhíttetni három év alatt egy egyébként szerintem egészséges társadalommal, hogy itt tartani kell, itt félni kell, itt lojálisnak kell lenni, itt nem lehet más véleményt hangoztatni. Azért az egy vicc, hogy egy színész elmondja a véleményét, és ettől én lettem Magyarország hőse. Tényleg egy vicc! Szóval, ha belegondol, semmi más nem történt, mint hogy a saját szeretett színházamat és az elmúlt öt évemet valaki megpróbálja minősíthetetlen hangerővel minősíteni. Nekem az a furcsa, aki nem emelt szót ez ellen. Ezen tényleg elcsodálkoztam, azt hittem, hogy akkora botrány lesz belőle! Hát ahhoz képest mondjuk...

– **Egy szakma hallgatott...**

– Ennek tényleg ez volt talán a legfurcsább tanulsága. Szóval az, hogy a színész-kamarától kezdve a nem tudom, ki, ilyen egy-két napos késések... Én nem tudom, nekem annyira egyértelmű, hogy ültem otthon este 11-kor, és egyszerűen a szememnek nem hittem, azt hittem, hogy rosszul látok. És akkor felhívtam – van egy nagyon kedves sajtós lány, illetve volt, mert ő is eljött, elküldték – *Gálos Orsít* a Nemzetiben, és mondtam, Orsikám, levelet írunk, és másnap reggel megírtuk. Ő megírta az ő változatát, én az enyémet, és a kétből összejött. Ezekre muszáj azonnal reagálni. És az a legfurcsább tanulsága, hogy – sok idézőjelben – bölcs stratégia nem reagálni semmire. Én ezt a levelet a Kerényi Imrének írtam, és már azt alapvető udvariatlanságnak tartom, hogy nem válaszol rá! Ha nekem valaki írna egy levelet, hogy „kedves János, neked nincs helyed a magyar színházi szakmában!”, hát minimum megsértődnek, és azt írnák, hogy de van!

– **Köszönöm az interjút!**

Millei Ilona

VÁLASZTÁS ÉS AUTONÓMIA

A Fidesz alaptörvénybe foglalta, hogy a centrális erőterben nincs helye autonóm közösségeknek. Nem véletlenül épült be az oktrojált alaptörvénybe, hogy a tanítás szabadsága csak törvény keretei között – mára közismertté vált, sehogyan sem – érvényesülhet, mint ahogy nem véletlen az sem, hogy az alaptörvény nem ismeri el a településen élő közösségeknek azt a jogát, hogy saját ügyeikben döntést hozzanak. Nem véletlen ebből adódóan, hogy ebben az országban minden jogi és magánszemély létesíthet iskolát, kivéve a települési önkormányzatot.

Az állam lenyúlta a közoktatás egész rendszerét, miután tökéletesen tisztában van azzal, hogy az a hatalom, amelyik meghatározhatja, hol működhet iskola, mit és miből taníthat az iskola, ki az, aki részt vehet az oktatás folyamatában, az döntő módon befolyásolhatja az információkhoz való hozzáfutást, az egyének életútját. A települések kisemmizése, az állam feltétlen kiszolgálójává történő visszaminősítése a garancia a kormánynak arra, hogy a települési önkormányzatok ne képezzenek ellensúlyt a központi hatalommal szemben, mint ahogy az ellenzéki vezetésű önkormányzatok betartottak 2002 és 2010 között a központi hatalomnak. Az iskolák megfosztása jogi személyiségüktől, szakmai és gazdasági önállóságuktól, bérgazdálkodási és munkáltatói joguktól, az igazgatók miniszteri kinevezése a garancia a kormánynak arra, hogy megszűnjenek az alkotó pedagógusközösségek, s az iskolák ne közvetítsenek olyan információkat a tanulóknak, amelyek birtokában felismernék, ez a világ nem demokratikus, ez a kormányzás diktatórikus, ez az ország nem szabad.

A kormányzat átvevő demokratikus erőnek ezért az első feladataik közé kell, hogy tartozzon a települési közösségek jogainak a visszaállítása. Igaz, le kell vonni a tanulságokat a helyi önkormányzatiság elmúlt húsz évének hibáiból. Az 1990 és 2010 között működő önkormányzati rendszer kudarcai-
nak oka részben visszavezethető a szétaprózódottságra, arra a tényre, hogy több mint 3 ezer önkormányzat működik az országban. Ehhez kapcsolódtak a közszolgáltatások megszervezésének és finanszírozásának gondjai, a különböző önkormányzatok jövedelemszerző képessége közötti hatalmas eltérések.

Ezek a valós problémák megoldásra vártak, de semmiképpen nem alapozták meg a mára kialakult helyzetet: azt a tényt, hogy felszámolták az önkormányzatiságot. Válasz lehet az ismertett nehézségekre az önkormányzatok kötelező, törvényben előírt társulása a közszolgáltatások megszervezésében. (Ezek létrejöttét az előző kormányzati ciklusokban megakadályozta az akkor ellenzékiben lévő mai hatalom.) Lényeges, hogy az önkormányzatok érdekeltté váljanak saját bevételeik növelésében, megszűnjön az anyagi függőségük az államtól. Olyan gazdasági ösztönzőrendszerre van szükség, amely biztosítja, hogy az egyes települések közösségei saját bevételeikből tudják részben vagy egészben fedezni azokat a közszolgáltatásokat, amelyek élhetővé tesznek minden magyarországi falut, várost. Nélkülözhetetlen, hogy újragondolják az adóztatás, az adóbeszedés rendszerét, és a helyben keletkező adójövedelmek ne a központi hatalmat finanszírozzák, hanem a helyi önkormányzatot és az ahhoz kapcsolódó feladatokat.

A járási kistérségi szinten létrejövő oktatásszervezési, fenntartói és finanszírozói társulások alkalmassak lehetnek arra, hogy a térségben működő valamennyi iskolát megfelelő színvonalon működtessék, fejlesszék, és minden ott élő gyermeknek biztosítsák azt a tanulási útvonalat, amely elvezet az óvodától az érettségig, a munkaerőpiacon elfogadott szakképesítés megszerzéséig. Ezek a társulások biztosíthatják a kulturális, a művészeti, a sport és az oktatási rendszer intézményeinek összekapcsolását, olyan lakossági, ifjúsági erőteret alkotva, amely lehetővé teszi, hogy belátható, bejárható területen hozzájusson mindenki nemcsak a megfelelő szintű oktatáshoz, hanem a könyvtári, a kulturális, a művészeti szolgáltatásokhoz is.

Az önkormányzatiság, az iskolai autonómia helyreállítása kiinduló pontja lehet az ellenzéki összefogásnak.

(A cikk megjelent a Népszavában május 27-én.)